

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**EVLİ KADINLARIN ÇALIŞMA DURUMLARINA GÖRE
DEPRESYON DÜZEYLERİ İLE PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

GÖZDE GENÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA

2019

**EVLI KADINLARIN ÇALIŞMA DURUMLARINA GÖRE
DEPRESYON DÜZEYLERİ İLE PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

GÖZDE GENÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU

LEFKOŞA

2019

KABUL ve ONAY

Gözde GENÇ tarafından hazırlanan “Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Depresyon Düzeyleri ile Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışma, 12/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU (Danışman)

Yakın Doğu Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Doç Dr. Ece Emre MÜEZZİN (Başkan)

Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi

İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

Yakın Doğu Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Mustafa SAĞSAN

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

☐ Tezimin tamamı heryerden erişime açılabilir.

☐ Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.

☒ Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih 12.06.2019

İmza

Gözde GENÇ

TEŞEKKÜR

Araştırma süreci boyunca, benden destek, bilgi ve anlayışını esirgemeyen özveri ve tecrübesiyle bana yol gösteren danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU'ya;

Veri toplama sürecinde yardımlarını benden esirgemeyen yol arkadaşım Süleyman ÖZCAN'a, iş arkadaşlarıma, ayrıca değerli arkadaşlarım Elif KURTULUŞ'a, Demet VELİ'ye, Sevgi ÇADIRCI'ya, Gülsüm SİĞİNAKEL'e, Arzu YEŞİLÇAM'a, Gamze YÜCEL'e, Şeyda MANGA'ya ve canım ablam Nazime GENÇ'e;

Hayatımın her aşamasında maddi ve manevi destekleriyle yanımda olan, bugüne gelmemdeki katkılarıyla haklarını asla ödeyemeceğim sevgili anneme, babama ve ağabeylerime sonsuz teşekkür, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Gözde GENÇ, 2019

ÖZ

EVLİ KADINLARIN ÇALIŞMA DURUMLARINA GÖRE DEPRESYON DÜZEYLERİ İLE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Bu çalışmada, evli kadınların çalışma durumuna göre depresyon ve problem çözme düzeyleri incelenmiştir. Çalışmaya, Sultanbeyli ilçesinde yaşayan 154 kadın katılmıştır. Katılımcılara Demografik Bilgi Formu, Beck Depresyon Envanteri ve Problem Çözme Envanteri uygulanmıştır. Araştırmada, karşılaştırmalı ve ilişkisel analiz yöntemleriyle depresyon ve problem çözme arasındaki ilişki incelenmiştir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, çalışan ve çalışmayan kadınlar arasında, çalışanların kişisel kontrol becerisinin çalışmayan kadınlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, tüm katılımcılarda, eğitim, evlilik yılı, evlilik şekli, çocuk sayısı değişkenleri bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutlarının anlamlı ölçüde farklılaştığı saptanmıştır. Yapılan korelasyon analizi bulgularına göre, çalışmayan kadınlarda depresyon ile problem çözme konusunda güven duyma becerisinin düşük olması arasında zayıf düzeyde pozitif korelasyon saptanmıştır. Çalışan kadınlarda ise, depresyon ile kişisel kontrolü sağlamada yetersizlik ve problemden kaçınma alt boyutlarının zayıf ve pozitif yönlü ilişkili olduğu saptanmıştır.

Çalışmada elde edilen sonuçların, çalışan ve çalışmayan evli kadınlarda problem çözme becerilerine ilişkin farklı alanlarla yeterlilik gösterdikleri ve bu doğrultuda sağlanacak müdahalelerin söz konusu değişiklikleri göz önünde bulundurması gerektiği düşünülmektedir. İlerleyen dönemlerde yapılacak çalışmalarla bulguların tekrar edilebileceği ve kapsamın genişletilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Depresyon, Problem Çözme, Çalışma Durumu, Kadın, Evli

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN DEPRESSION LEVELS AND PROBLEM SOLVING SKILLS OF MARRIED WOMEN IN TERMS OF THEIR OCCUPATIONAL STATUS

In this study, depression and problem solving levels of married women were examined. 154 women living in Sultanbeyli participated in the study. Demographic Information Form, Beck Depression Inventory and Problem Solving Inventory were applied to the participants. Comparative and relational analysis methods were used for the examination of depression and problem solving

According to the results of the study, it was found that the personal control skills of the employees were higher than the women who did not work. In addition, depression and problem solving sub-dimensions differed significantly in terms of income level, education, marriage year, type of marriage, number of children and number of children. According to the correlation analysis findings, there was a weak positive correlation between depression in women who were not working and low confidence in problem solving. Among working women, it was found that the sub-dimensions of inadequacy and problem avoidance in providing personal control with depression were weak and positively related.

It is thought that the results obtained in the study show competence with different areas related to problem solving skills in working and non-working married women. Thus, the interventions to be made in this direction should take into account these changes. It is thought that the findings can be repeated and the scope can be extended with the studies to be carried out in the future.

Keywords: Depression, Problem Solving, Working Status, Female, Married

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY

BİLDİRİM

TEŞEKKÜRiii

ÖZ.....iv

ABSTRACTv

İÇİNDEKİLER.....vi

TABLolar DİZİNİ.....ix

KISALTMALARxi

1. BÖLÜM1

GİRİŞ1

1.1. Problem durumu 1

1.2. Araştırmanın Amacı 2

1.3. Araştırmanın Önemi 3

1.4. Sınırlılıklar 4

1.5. Tanımlar..... 4

2. BÖLÜM5

KURAMSAL BİLGİLER İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 5

2.1. Kadınların Çalışma Hayatındaki Yeri 5

2.1.1. Kadınların Çalışma Hayatına Katılımını Etkileyen Faktörler 6

2.2. Depresyon 9

2.2.1. Depresyonun Klinik Özellikleri 10

2.2.2. Depresyonun Risk Faktörleri 11

2.2.2.1. Kişisel ve Sosyal Faktörler 11

2.2.2.2. Bilişsel Faktörler 12

2.2.2.3. Genetik Faktörler 13

2.2.3. Depresyon İle İlgili Kuramlar.....	13
2.2.3.1. Psikodinamik Kuram.....	13
2.2.3.2.Bilişsel ve Davranışçı Kuram	14
2.2.3.3. Kişiler Arası Kuram.....	15
2.3. Problem Çözme.....	15
2.3.1. Problem Çözme Becerileri ile İlişkili Kavramlar	18
2.3.1.1. Sosyal Öğrenme Kuramı	18
2.3.1.2. İş Yaşam Dengesi (Work-Life Balance)	19
2.3.İlgili Araştırmalar	20
3. BÖLÜM.....	24
YÖNTEM	24
3.1.Araştırmanın Modeli	24
3.2. Evren ve Örneklem	24
3.3. Veri Toplama Araçları	28
3.3.1. Demografik Bilgi Formu	28
3.3.2. Beck Depresyon Envanteri.....	28
3.3.3. Problem Çözme Envanteri.....	29
3.4. Verilerin Toplanması.....	29
3.5. Verilerin Analizi	29
4.BÖLÜM.....	31
BULGULAR.....	31
4.1.Demografik Değişkenler Bakımından Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Depresyon ve Problem Çözme Becerileri Skorlarının Karşılaştırılması	31
4.2.Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Depresyon ve Problem Çözme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	45
5.BÖLÜM.....	47
TARTIŞMA	47

6. BÖLÜM.....	51
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	51
6.1.Sonuç	51
6.2.ÖNERİLER	52
KAYNAKÇA	53
EKLER.....	58
Ek 1. Aydınlatılmış Onam Formu	58
Ek 2. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	59
Ek-3. Beck Depresyon Envanteri	61
Ek 4. Problem Çözme Ölçeği.....	62
Ek-5. ÖLÇEK İZİN BELGESİ	63
ÖZGEÇMİŞ.....	64
İNTİHAL RAPORU	65
ETİK KURUL ONAYI.....	66

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Demografik değişkenlerin betimleyici istatistikleri	25
Tablo 2. Çalışma hayatına ilişkin değişkenlerin betimsel istatistikleri	27
Tablo 3. Yaşa göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	32
Tablo 4. Eğitim düzeyine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	32
Tablo 5. Evlenme şekline göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	33
Tablo 6. Evlilik yılına göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	34
Tablo 7. Çocuk sayısına göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	35
Tablo 8. Aile yapısına göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	35
Tablo 9. Çalışma durumuna göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	36
Tablo 10. Çalışan katılımcıların sektöre göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	36
Tablo 11. Çalışan katılımcıların eş çalışma durumuna göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	37
Tablo 12. Çalışan katılımcıların eşin çalıştığı sektöre göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	37
Tablo 13. Çalışan katılımcıların iş değiştirme isteğine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	38
Tablo 14. Çalışan katılımcıların günlük çalışma saatine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	39
Tablo 15. Çalışan katılımcıların haftalık çalışma saatine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	40
Tablo 16. Çalışan katılımcıların çalışma yılına göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	41
Tablo 17. Çalışan katılımcıların mevcut iş yerinde çalışma süresi göre	

katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	42
Tablo 18. Ailede kronik rahatsızlık değişkenine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	43
Tablo 19. Psikiyatrik tedavi alma durumuna göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	43
Tablo 20. Sosyal ilişkilere göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	44
Tablo 21. Boş vakitleri kiminle değerlendirdiği değişkenine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması	44
Tablo 22. Çalışmayan evli kadınların depresyon ve problem çözme arasındaki ilişki	45
Tablo 23. Çalışan evli kadınların depresyon ve problem çözme arasındaki pearson korelasyonu	46

KISALTMALAR

BDE : Beck Depresyon Envanteri

DSM :Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı (Diagnosticand
Statistical Manual forMentalDisorders)

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

PÇE : Problem Çözme Envanteri

OECD:Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
(TheOrganisationforEconomicCo-operationand Development)

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem durumu

Tarih boyunca kadınlar ve erkeklerin toplumdaki yeri değişen ve dönüşen bir seyir izlemektedir (Tuna, 2012). Günümüzde, kadınların iş hayatına katılımının artmasının yaşadıkları ülkenin sosyal, ekonomik ve siyasal gidişatında katkısı olduğu bilinmektedir; fakat kadınların iş hayatına katılımının aynı zamanda bireysel ve toplumsal bağlamda sınırlılıkları söz konusu olabilmektedir. Özellikle kadınların kariyer sahibi olmasının, geleneksel kadın rollerine ilişkin görev ve sorumlulukların yerine getirilebilmesi adına rol karmaşasına ve zorluklara yol açabilmektedir (Soyseçkin ,2016).

Geleneksel ve sosyokültürel açıdan ele alındığında, Türkiye’de kadınların daha çok ev ile ilgili görev ve sorumluluklarının olduğuna ilişkin algı söz konusuyken, son yıllarda eğitim, farkındalık, şehirleşme ve küreselleşme sonucunda kadınların ev ve aile ile ilgili sorumluluklarının dışında kariyer seçimi ve profesyonel yaşam alanları ortaya çıkmıştır. Öte yandan, geçmişte erkeklerin evin geçimini sağlayan bireyler olduğuna ilişkin algı söz konusuyken, günümüzde kadınların erkeklerle bu açıdan benzer koşullara eriştiği görülmektedir (Tuna, 2012).

Kadınların çalışma hayatına katılımının yanı sıra toplumsal cinsiyet algısı neticesinde kariyer seçimi ve profesyonel yaşamın şekillenmeye başladığı bilinmektedir. Bu yüzden, kadınların belirli meslek alanlarına daha çok yönelmesi, farklı görev ve sorumlulukların dengesini korumak açısından önem teşkil etmektedir. Kadınların iş ve ev yaşamı arasındaki dengeyi

kuramaması neticesinde üstlendikleri sorumlulukları etkin bir biçimde yerine getirememekten kaynaklı psikolojik stres yaşama ihtimalleri söz konusu olabilmektedir. Bu doğrultuda, kadınların işlevselliğinin etkilenebileceği düşünülen görev ve sorumluluklarının olabileceği düşünülmektedir.

Çalışan kadınların iyi oluşları ve işlevsellikleri özellikle görev ve sorumluluklarından kaynaklı ortaya çıkabilecek yüksek stres ile ilişkilendirilebilmektedir(MoenveYu, 2000). Bu nedenle bu araştırmanın problem cümlesi “Evli kadınların çalışma durumlarına göre depresyon düzeyleri ve problem çözme becerileri farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı çalışan ve çalışmayan evli kadınların depresyon ve problem çözme düzeylerinin arasındaki ilişkinin incelenmesi ve depresyon ile problem çözme düzeylerinin demografik değişkenler bakımından karşılaştırılmasıdır. Çalışma hayatı olan ve olmayan kadınlarda problem çözme becerilerinin hangi düzeyde olduğunu incelemek ve bu becerilerin depresyon açısından koruyucu bir faktör olup olmadığı hususunda incelemelerin yapılması araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Araştırmanın genel amacına paralel olarak aşağıdaki sorulara da cevap aranarak konunun daha derinlemesine irdelenmesi amaçlanmaktadır.

1. Evli kadınların depresyon düzeyleri ne seviyededir?
2. Evli kadınların problem çözme becerileri ne seviyededir?
3. Evli kadınların
 - Yaşa göre
 - Eğitim durumuna göre
 - Evlenme şekline göre
 - Evlilik süresine göre
 - Çocuk sayısına göre
 - Aile yapısına göre
 - Çalışma durumuna göre
 - Çalışıyorsa, çalışma yılına göre
 - Çalışıyorsa, mevcut iş yerinde çalışma süresine göre

- Çalışıyorsa, çalıştığı sektöre göre
- Çalışıyorsa, günde ortalama çalışma süresine göre
- Çalışıyorsa, haftada kaç gün çalıştığına göre
- Çalışıyorsa, çalıştığı yeri değiştirme isteğine göre
- Eşinin çalışma durumuna göre
- Eşinin çalıştığı sektöre göre
- Ailede kronik hastalık olup olmama durumuna göre
- Psikiyatrik tedavi olup olmama durumuna göre
- Sosyal ilişki kalitesine göre
- Boş vakitleri nasıl değerlendirdiğine göre

Depresyon düzeyi ve problem çözme becerileri farklılaşmakta mıdır?

4. Evli kadınların depresyon düzeyi ve problem çözme becerileri arasında ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Kadınların toplumdaki yeri ve önemi neticesinde iyi oluşları genel işlevsellikleri açısından önem arz etmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'ne (2018) göre ölümle sonuçlanan rahatsızlıklar arasında sıralanan depresyon, bazı kişilerin risk grubunda olabileceği önemli bir sağlık sorunu olarak nitelendirilmektedir. Kadınların çalışma hayatına katılımı ile birlikte artan görev ve sorumlulukları, iş-yaşam dengesini korumaya yönelik tutumları veya bu dengeyi koruyamamaktan kaynaklı sıkıntılarının depresyon gibi psikopatolojiler açısından risk faktörü oluşturabilmektedir.

Bununla birlikte, problem çözme becerileri, depresyon ve anksiyete gibi psikopatolojilerin belirtilerini bertaraf etmesi bakımından önemli bir bilişsel beceri olarak nitelendirilmektedir (Beck, RushveEmery, 1976). Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, ev ve iş hayatına ilişkin görev ve sorumlulukları olan kadınların çoklu görev içerisindeyken problem çözme becerilerini etkin bir biçimde kullanabilmesini sağlayacak uygulamaların ve desteğin geliştirilmesi bakımından araştırmada elde edilen bulguların önemli katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın verileri 2018 eylül-aralık ayları arasında İstanbul ili Sultanbeyli ilçesinde yaşayan, çalışan ve çalışmayan 154 evli kadınla sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Depresyon: Çökkün duygu durum olarak seyreden ve kişilerin bireysel ve toplumsal açıdan işlevselliğini olumsuz yönde etkileyen psikiyatrik bir bozukluktur (DSÖ, 2018).

Problem Çözme: Karmaşık durumlara çözüm bulma süreci (Morgan, 2002)

2. BÖLÜM

KURAMSAL BİLGİLER İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kadınların Çalışma Hayatındaki Yeri

Bir ülkenin kalkınma düzeyini belirleyen en önemli faktörler arasında iş gücü kapasitesi yer almaktadır. Dünya genelinde, kadınların iş gücüne katılımının artmasıyla birlikte, sosyal açıdan kadınların konumu değişmekle birlikte ülkeleri kalkınmasına büyük oranda katkı sağlamaktadır. Ayrıca, ülkelerin toplumsal yapısı, gelişmişlik düzey, modernitesi ve doğu ya da batı toplumları özelliğinin ötesinde, kadınların erkeklere göre iş yaşamında ve toplumun genelinde erkeklere kıyasla daha dezavantajlı konumda olduğu bilinmektedir. Kadınlara sağlanan imkanlarla erkeklerinki arasında büyük farklılıklar söz konusudur. Küçük (2013), tüm ülkelerde kadınların beklenen ve geleneksel olan görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerine yönelik beklenti söz konusudur. Kadınlar çocuklarına iyi bir biçimde bakmalı ve iyi bir ev kadını olmalıdır. Buna ek olarak, eskiye kıyasla bu algının yerini, kadının iş hayatındaki üretkenliği almış ve görev ile sorumluluklar çeşitlilik kazanmıştır.

Kadınların toplumdaki rol ve sorumluluklarının çeşitlenmesine etki eden faktörler arasında özellikle tüm bireylerin yeterliliklerini ve yeteneklerini sergileyebilecek imkanlara sahip ve özgür olmasını sağlayan toplumsal eşitlik ilkesi yer almaktadır. Böylelikle, kişiler geleneksel ve basmakalıp düşünce ve tutumlardan farklı olarak kadın ve erkeklerin eşit olduğu demokratik çerçevede kendilerini farklı mecralarda ifade etme özgürlüğüne kavuşabilmektedir. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de kadının rolünün çağa ayak uyduracak bir biçimde değişim gösterdiği görülmektedir. Aytaç, Bozkurk, Bondy ve Emirgöl (2013), kadınların rollerinin değişimine yönelik en önemli kanıtın legal ve kurumsal organizasyonlar bünyesinde iş hayatına katılımı gösterilmektedir. Türkiye’de kadınların yasal hak ve

önceliklerinin yeterli olduğu düşünülmesine rağmen, diğer ülkelere kıyasla kadın istihdamının gelişmiş ve gelişmekte olan diğer ülkelere kıyasla düşük oranlardadır. İstatistiklere göre, 15 yaş üzeri nüfusun gücüne katılımı %50,5 oranındadır. Aynı istatistiğin erkeklerdeki yüzdesi %71,3 ve kadınlarda %30,3 olduğu belirtilmiştir (Aytaç ve ark, 2013). Bu oran, diğer ülkelerdeki oranlar arasında global bazda en düşüktür.

2.1.1. Kadınların Çalışma Hayatına Katılımını Etkileyen Faktörler

Kadınların istihdamı ve iş hayatına katılımı, ekonomik, kültürel ve sosyal faktörlerin Kadınların iş hayatına katılımını etkileyen faktörler arasında, sosyokültürel ve ekonomik faktörlerin kombinasyonu yer almaktadır. Son dönemde kadınların işgücüne katılımı ve sürdürülmesi adına yapılan yasal düzenlemeler özellikle örgütsel alanda cinsiyet eşitliğini desteklemektedir. Buna rağmen, sağlanan değişikliklerin kadınların istidamı konusunda yeterli iyileştirmeyi sağlayamadığı görülmektedir. Çoğu kadın, iş hayatından uzak kaldığı ya da resmi olmayan koşullarda çalıştığı görülmektedir. Sanayileşmeyle birlikte, tarım ekonomisinde ve istihdamındaki değişimlerin kadınların iş hayatına katılımını engelleyen eğitsel ve mesleki faktörleri ortaya çıkarmıştır. Kadınların aile ile ilgili sorumluluklarının dışında, istihdama ilişkin yeterlilikleri sağlayamıyor oluşunun sonucu olarak %57,6 oranında kadının işgücüne katılamadığı belirtilmiştir. Aile ile ilgili sorumlulukların bu husustaki en önemli faktörler arasında yer aldığı belirtilmektedir (T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014).

Eğitim düzeyi, kadınların işgücüne katılımına bariyer teşkil eden önemli bir faktördür. Soyseçkin (2016), kadınlarda artan eğitim düzeyinin, işgücüne katılma oranlarının daha yüksek olmasını sağladığını belirtmiştir. Ayrıca, bir faktör olarak eğitim düzeyi, ücret artışını teşvik etmekle kalmayıp, kadınların iş bulma şansını arttırmayı kolaylaştırmaktadır. Aynı zamanda eğitim, iş hayatında ya da toplumdaki herhangi bir zorlukla ilgili olarak yasal haklar elde etmelerini sağlamaktadır. Türkiye'de kız çocuklarına yönelik eğitim desteğine yönelik çalışmaların artmasına rağmen, Türkiye'de eğitim düze yinin kadınlarda düşük olduğu raporlanmıştır(Soyseçkin, 2016; Tuna, 2012; Yenilmez, 2015).

Zorunlu eğitim, hükümet tarafından 12 yıl olarak belirlenmiş fakat bu gelişme kadınların iş gücüne katılımı konusunda istenen düzeyde katkı sağlayamamıştır. Bunun sonucu olarak, kadınların istihdamı söz konusu olduğunda daha dezavantajlı koşullara sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca, eğitim düzeyinin zaman içerisinde görece artış göstermesi olumlu etkileri az da olsa sağlamış olsa da iş ortamında ve toplumun genel kesimindeki toplumsal cinsiyet eşitsizliğini bertaraf edememiştir. Yapılan bir araştırmada, yükseköğretim mezunu olan kadınların, aynı eğitim seviyesinde olan bir erkeğe göre daha az gelire sahip olduğu saptanmıştır (Tuna, 2012).

Türkiye'deki kadınlar genellikle ataerkil ön yargılardan kaynaklı olarak çalışma hayatına ilişkin güçlüklerle karşılaşmaktadır (Yenilmez, 2015). Ataerkil toplumların yaygın görüşü olan ise kadınların ev işlerinden sorumlu olması ile ilgilidir. Bu durum, kadın istihdamına engel teşkil eden en önemli faktörler olarak gösterilmektedir. Ev hanımı olmak, iş gücüne (% 58) katılamama, sağlık sorunlarından (% 13) dolayı katılmama şeklinde saptanmıştır (Yenilmez, 2015). 2012 yılında istatistiklere göre, evlilerde ve büyük şehirlerde yaşayanlarda, erkeklerin iş gücüne katılımı %71,8 ve kadınların ise %20,5 oranında olduğu görülmüştür. (Yenilmez, 2015).Koten(2015), evliliğin iş hayatına aktif katılımı açısından erkekler için avantajlı olduğunu belirtirken,kadınlar için dezavantajlar getirdiğini öne sürmektedir. Bu durum özellikle çocuk sahibi evli kadınlarda iş aşamasında oldukça kolay gözlemlenmektedir.

Buğra ve Çakar (2010), kentleşme ile birlikte tarımsal istihdamdaki düşüşün, Türkiye'de iş sahibi olan veya iş arayışında olan kadınların oranının düşmesinde etkisi olan iki önemli faktör olduğunu öne sürmüşlerdir. 2015 yılında tarım sektöründe ücretsiz aile işiyle uğraşan kadınların oranı kadınlar için % 29 ve erkekler için % 5 olarak belirlenmiştir (Women's Access and Retention in Decent Work in Turkey, 2016). Sanayileşmeyle birlikte, kadınlar tarım alanında çalışmayı bırakıp kırsal kesimden kentlere göç etmeye başlamıyorum. Kentlerde sağlanan gelir, tarım geliri elde edememekle birlikte daha düşüktür. Aynı zamanda kentlerde kadınlara yönelik iş imkanları tarım işgücü olmaması sebebiyle daha düşük olabilmektedir. Bunun sonucunda, kadınların kentlere göç ile birlikte işgücü

azalış göstermiştir. Özellikle 2000-2014 yılları arasında tarımsal işgücünden şehirlerdeki işgücüne geçme oranı kadın ve erkeklerde karşılaştırıldığında erkeklere göre, sosyal güvencesi olmayan kadınların oranının çok daha fazla olduğu belirtilmiştir (Tuna, 2012).

Kentsel kesimdeki kadınlar çoğunlukla üç farklı informal çalışma faaliyetinde bulunmaktadır. (OECD, 2013). İlk form, kadınların endüstriyel ev temelli çalışmasıdır. İkinci biçimdeki gayri resmi çalışma, kentsel alanlarda, aile işi amacıyla istihdam edilen kadınlardan oluşmaktadır. Üçüncüsü, ev işçileri olarak çalışan ve ev işlerini ve bakım hizmetlerini yürüten kadınları içermektedir. OECD'ye göre (2013), kadınların en yüksek paya sahip oldukları gayri resmi faaliyetlerden biri, 2013 yılında% 35 ile imalat sektörüne ait olup, bunu% 27 ile toptan ve perakende ticaret izlemiştir. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri% 19,2 ile üçüncü sırada yer almaktadır (Kabasakal, Karakaş, Maden ve Aycan, 2017). İmalat sektöründe erkeklerde kayıt dışı istihdam oranı, kadınlardan oldukça düşüktür (OECD, 2013).

Türkiye'de kadın istihdamı ile ilgili sosyal politikalar, kadın istihdamını da artırdığı düşünülen esnek istihdam olanaklarını artırmaya odaklanmaktadır. Kamu çocuk bakım hizmetlerinin, çalışan ebeveynlerin tüm çocuk bakım masraflarını karşılaması üzerine odaklanmalıdır. Bu durum söz konusu olmadığı için özellikle düşük gelirli ailelerde kadınların çalışma hayatına katılamaması ya da diğer görev ve sorumlulukları neticesinde işgücü piyasasının dışında kalması anlamına gelmektedir. (Kabasakal ve ark, 2017).

Kadınların sınıf farklılıkları farklı politikalar üzerinde değişik etkiler yaratmaktadır. Düşük gelirli ailelerden gelen kadınların ücretli iş alabilmeleri için ailelerinin diğer kadın üyelerinin desteği ve rol modeli olmasına ihtiyaç vardır. Bu aile temelli desteğin yokluğunda, kadınlarbirçoğu düşük kazanç potansiyeli olan ve mesleki tehlikelere ve hastalıklara açık olan ev eksenli kayıt dışı çalışanlar olarak çalışmalıdır. Bu nedenle, ev eksenli çalışanlar olarak çalışırken, çocukları ile ilgilenebilecek zamanı bulabilmektedirler. Ancak, iyi ücretli mesleklerde çoğunlukla resmi iş sahibi olan eğitimli orta sınıf kadınlar için durum farklıdır. Bu kadınlar, yetersiz çocuk bakım

hizmetlerinin bir sonucu olarak ailelerinin diğer kadın üyelerine de ihtiyaç duyabilirler. (Han ve Moen, 1999; Moen ve Yu, 2000).

Orta sınıf ve profesyonel iş yaşamı olan kadınların çocuk bakımı için maddi imkanları daha fazla olmasına rağmen, kaliteli bakım hizmetlerinin eksikliği ve yaygın cinsiyet eşitsizliği, orta sınıf kadınların iş ve bakım arasında denge kurmaya çalışırken sorunlarla karşılaşmasına sebep olmaktadır. Çalışmaya devam etmek ve çocuklarına iyi bir bakım sağlamak için farklı yollar bulmak durumunda kalıp iş ve ev arasındaki dengeyi bozma ihtimalleri söz konusu olabilmektedir. Erkekler, çocuk bakımında kadınlar kadar görev ve sorumluluğa sahip değildir. Bütün bakım ve problem çözme süreçleri kadının eksenindedir. Bu nedenle, kadınların iş ve aile çatışması geçirmesi kaçınılmazdır. Orta sınıf kadınların annelik deneyimleri, iş ve aile yaşamı arasındaki dengesizliğin aile yaşamında ve işyerinde cinsiyet eşitsizliğini nasıl hızlandırdığını gösteren önemli bir parametredir (Soyseçkin, 2016).

2.2. Depresyon

Depresyon, çökkün duygu durum şeklinde tanımlanan ve kişilerin düşünce, konuşma ve davranışlarında yavaşlama ve durgunluk olarak kendisini gösteren bir ruh sağlığı sorunu ve duygu durumudur. Kişiler değersizlik, yetersizlik, güçsüzlük, isteksizlik ve karamsarlık hissi içerisinde olabilmektedir. Kişiler eskiden yaptıkları etkinliklerden keyif almamaya başlar. Depresyonun tarihçesi incelendiğinde, eski çağlardan beri duygu durum bozuklukları ile ilgili gözlemler yapılmış ve eserlere dahi konu olmuştur.

Depresyon bir duygu durum bozukluğu olmak üzere kişilerde fiziksel, psikolojik ve bilişsel açıdan işlev sorunlarının görüldüğü önemli bir ruh sağlığı problemi olarak tanımlanmaktadır (Öztürk, 2011).

Öztürk'e (2011) göre; yaygın olarak görülen depresyon belirtileri, çökkün duygu durum, psikomotor ajitasyon, anhedoni, yorgunluk, ilgi alanlarının sınırlandırılması, odaklanmada güçlük, pişmanlık, umutsuzluk, çaresizlik, suçluluk, cinsel isteğin azalması, uyku ve iştah sorunları, kiloda alma ve verme, intihar düşüncesi, eğilimi ya da girişimi şeklinde belirtilmiştir.

Depresyon, insanların yaşama isteklerinin ve zevkinin azaldığı veya kaybolduğu, kendisini derin bir üzüntü içinde hissettiği, geleceğe dair karamsarlık içeren düşünceler, geçmişle ilgili duyulan pişmanlık, ölüm düşüncesinin ya da girişiminin olabildiği, fizyolojik belirtilerin (uyku ve iştah düzenindeki değişiklikler gibi) bazı bozuklukların olduğu hastalık olarak tanımlanmaktadır (Alper, 2001).

Depresif duygu durumun en önemli belirtisi etkinlik ve olaylara ilişkin ilgiyi kaybetmedir. Anhedoni olarak tanımlanan bu deneyim, eskiden yapılan faaliyetlerden artık eskisi kadar keyif alınmaması olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca bu duyguya eşlik eden çökkün duygu durum, hüzn, umutsuzluk olarak olmasındır (Geçtan, 2006).

Farklı psikiyatrik rahatsızlığı olan kişilerde (örn. Şizofreni, Kişilik Bozuklukları, Alkol ve Madde Bağımlılık ve Kullanım Bozuklukları gibi) ikincil olarak depresyon görülebilir. İkincil depresyonlarda genel klinik durum birincil ruhsal depresyonlar ile çokbenzer olsa da bunlarda asıl hastalığın belirtileri ya da öyküsü bulunmaktadır (Öztürk, 2011).

2.2.1. Depresyonun Klinik Özellikleri

Depresyon tanısı alan bireylerde bedensel ifadeler olarak daha çökkün bir vücut dili ve mutsuz bir yüz ifadesi görülmektedir. Hareketleri yavaştır ve genel olarak sıkıntılı bir görünümde dirler. Psikomotor kışkırtma, hiperaktivite, ellerini ovuşturma, bedensel uzuvlarını (saç, el ve deri gibi) çekiştirme gibi belirtilerle dikkat çekmektedir (Öztürk, 2011).

Depresyon tanısı alan kişilerde duygular çoğunlukla, mutsuzluk, acı ve ilgisizlik olarak tanımlanmaktadır. Depresyon hastalarının bazılarında öfke görülebilmektedir. Ayrıca, bazı depresyon vakalarında yerinde duramama, ajitasyon, uyku sorunları ve ağlama krizleri görülebilmektedir (Küllü, 2008). Ayrıca, bazı depresyon hastaları gündüzleri kendilerini daha iyi hissedebilmektedir. Çoğunlukla sabah saatlerinde kaygı düzeyleri daha yüksek olmaktadır (Tan, 2008). Depresyonda olan bireylerde çabuk kızma ve yakın çevresindeki bireylere karşı duygularını ifade edememe ya da duygusuzlaşma görülebilmektedir (Öztürk, 2011).

Depresyon, kişilerin umutsuzluğu sebebiyle geleceğe yönelik olumsuz düşünceler içerisinde olmalarına yol açmaktadır. Kişiler, bedensel, ruhsal, toplumsal kökenli sorunlarının ileride kötüleşerek devam edeceğini düşünürler. Bu nedenle intihar girişimleri, düşünceleri ve eğilimleri olur (Köknel, 1989).

Depresyon kronik ve ağır semptomlarla ilerlemesi durumunda kognitif işlevlerde ciddi bozulmalar ve durağanlaşma görülmektedir. Yaygın olarak, depresyon vakalarının çoğunluğunda kognitif işlevlerde ciddi bozulmalar söz konusu değildir; fakat ağır tablolarda kişilerin yoğun olumsuz duygularına bağlı olarak delüzyonları dahi olabileceği belirtilmektedir. Ayrıca, kognitif işlevlerin bozulmasının bir gerekçesi olarak kişilerde odaklanma güclüğü veya unutkanlık görülebilmektedir. Kişilerin unutkanlık ve dikkat dağınıklığı işlevselliğini etkileyebilecek düzeyde olabilmektedir (Köroğlu, 2004). Buna ek olarak, kognitif işlevlerin bozulmasıyla hafıza işlevlerinin etkilenmesi tanıda karmaşaya yol açabilmekte ve ileri yaştaki bireyler depresyon geçirmesine rağmen demans tanısı alabilmektedir (Tan, 2008).

2.2.2. Depresyonun Risk Faktörleri

Depresyon, farklı risk faktörlerine bağlı olarak görülebilen çok faktörlü ve karmaşık bir psikopatoloji olarak tanımlanmaktadır. Her birinin, içinde geliştikleri yaşam koşulları ve zamanı ile ilgili olarak önemi bilinmemektedir (Butler, Carney, Cipriani, Geddes, Hatcher ve Price, 2006). Depresyonun risk faktörleri üzerine yapılan araştırmaların bazı kısıtlamaları vardır: ilk olarak, depresyonun başlangıcını ve / veya sürdürülmesini etkileyen faktörler arasında ayırım yapmak zordur; ikincisi, risk faktörlerinin birçoğu sebep veya sonuç olabilecek şekillerde etkileşime girer. Dahası, az sayıda çalışma etki derecelerini değerlendirmiştir (Butler, Carney, Cipriani, Geddes, Hatcher ve Price, 2006). Depresyon riskini artıran değişkenler kişisel, sosyal, bilişsel, ailevi ve genetik olarak sınıflandırılabilir.

2.2.2.1. Kişisel ve Sosyal Faktörler

Depresyonun risk faktörleri arasındaki kişisel ve sosyal faktörler incelendiğinde, ilk olarak cinsiyete göre depresyonun yaygınlığının farklılık

gösterdiği görülmektedir. Kadınlarda depresyon görülme sıklığı erkeklere göre daha yüksektir. Ayrıca, ergenlik döneminde görülen depresif belirtiler yetişkinlik dönemine kadar kendisini gösterebilmektedir (Bellón, Moreno-Küstner, Torres-Gonzalés, Monton-Franco, ve GildeGomez-Barragan, 2008). Kadın ve erkeklerde depresyon görülme riskinin kadınlarda %50 daha fazla şeklinde olduğu belirtilmiştir (21). Ayrıca, alkol ve madde kullanım bozuklukları ile depresif belirtiler ve depresyona yatkınlığın ilişkili olduğu öne sürülmektedir (Eccleston ve Scott, 1991; Klein, Kotov, ve Bufferd, 2011). Ayrıca, kişilerin travmatik yaşantılarının depresyon geliştirmeleri bakımında risk faktörü oluşturabildiği ifade edilmiştir (Fogel, Eaton ve Ford, 2006). Ek olarak, kaygı bozuklukları, kişilik bozuklukları, alkol ve madde kullanım ve bağımlılık bozuklukları gibi diğer psikopatolojilerde depresyon görülme riskinin yüksek olduğu yapılan çalışmalarla doğrulanmıştır (Eccleston ve Scott, 1991; Klein, Kotov, ve Bufferd, 2011; Kendler, Gatz, Gardner, ve Pedersen, 2006)

Depresyonun prevalansı incelendiğinde, Türkiye çapında depresyonun yaygınlığı %9 ile %20 arasında değiştiği, hayat boyu prevalansı ise kadınlarda daha fazla olmak üzere erkeklerde %8-12 ve kadınlarda %20-26 oranındadır. Ayrıca, depresyon tanısının 18-56 yaş arasında en yaygın olarak konulduğu ve ortalama değer olarak 35 yaşındaki bireylerde en yaygın olarak saptanmıştır. Kadın ve erkekler karşılaştırıldığında ise kadınlardaki yaygınlığın erkeklere kıyasla 2.5 kat daha yüksek olduğu saptanmıştır (Köknel, 2005).

2.2.2.2. Bilişsel Faktörler

Depresyonda bilişsel faktörlerin rolü üzerine araştırmalar, ağırlıklı olarak, olumsuz ve çarpıtılmış şemaların, otomatik düşüncelerin, bilişsel çarpıtmaların ve işlevsel olmayan inançların bilginin işlenmesinde kilit rol oynadığı ve depresyon yatkınlığını arttırdığı öne sürülmüştür (Beck, 2008). Depresif belirtilerle ilişkili olan bilişsel işlemler arasında bilişsel reaktivite, ruminatif tepkiler ve seçici dikkat gibi diğer faktörler, depresyonun gelişmesinde ve korunmasında anahtar olarak kabul edilir (De Raedt ve Koster, 2010).

2.2.2.3. Genetik Faktörler

Depresyonu tanısı olan bireylerin çocuklarının, hem somatik hem de zihinsel bozukluklar için bir risk grubunda olduğu öne sürülmüştür (Weissman, Wickramaratne, Nomura, Warner, Pilowsky, ve Verdelli, 2006). Bu nedenle, majör depresif bozukluğu olan hastaların birinci derece akrabalarının genel popülasyondan iki kat daha fazla depresyon geçirme olasılığı vardır⁴³, ikinci derece akrabalar da riskin olduğu görülmektedir. Semptom paterni farklı görülebilmekle birlikte, ailesinde depresyon öyküsü olan bireylerde ilk olarak semptomlar anksiyete bozukluğu karşılayan nitelikte olabilmektedir (Sullivan, Neale ve Kendler, 2000). Aile ile ilgili risk faktörlerinde özellikle Depresyon gelişiminde rol oynayan genlerin araştırılması konusunda önemli bulgular elde edilmiştir. En yaygın yaklaşımlardan biri, monoaminlerin rolünün analizidir. Çalışılan tüm genetik varyantlardan, nörotransmitterin taşınmasının azalmasına yol açacak olan serotonin taşıyıcıyı kodlayan gende bir polimorfizm varlığı öne sürülmektedir (Cervilla, et al, 2006).

2.2.3. Depresyon İle İlgili Kuramlar

2.2.3.1. Psikodinamik Kuram

Freud(1971) "Yas ve Melankoli" makalesinde depresyon belirtilerinin erken çocuklukta sevgi nesnesini yitirmiş olmalarından kaynaklı bir matem deneyimi olduğunu ifade etmiştir Psikodinamik kuramdaki ilk görüşler, daha sonrası Neo-Freudyen yaklaşımlara sahip teorisyenlerin ve araştırmaların eleştirilerine hedef olmuştur. Neo-Freudyen bakış açısı, depresif kişiliği ve depresif özellikleri kayıp deneyimi sonrasında kişilerin kendilerine döndürme savunmasıyla birlikte ciddi düzeyde terk edilme korkusu yaşamalarından kaynaklı ortaya çıktığını savunmaktadır (McWilliams, 2011).

Freud'a göre melankoli belirtilerinden yola çıkarak depresyonu açıklayıcı belirtileri şu şekilde sıralamıştır:

- Matem
- Diğer insanlarla ve dış dünyayla iletişimin kısıtlanması
- Anhedoni ve sevginin azalması
- Hareketlilik ve faaliyetlerde azalma

2.2.3.2.Bilişsel ve Davranışçı Kuram

Beck, Rush, Shaw ve Emery (1984) tarafından depresyonun bilişsel ve davranışçı perspektiften değerlendirmesi bilişsel üçlü, bilişsel çarpıtmalar ve bilişsel şemalar yoluyla yapılmıştır.

Bilişsel üçlü, depresyonun oluşumunda risk faktörü olarak aşağıdaki çıkarımların söz konusu olduğunu öne süren bir tanımdır:

- Kişinin “ben kötüyüm” demesi
- Kişinin “başkaları kötü” demesi
- Kişinin geleceğe ilişkin olumsuz beklentisi olması ve “gelecek kötü” demesi

Kişilerin bilişsel çarpıtmaları karşılaştıkları durumlara ilişkin işlevsel olmayan düşünceler bütünü olarak ifade edilmektedir. Karşılaşılan durumlarla ilgili yapılan hatalı çıkarımlar sonucunda depresyona yatkınlık oluşabilmektedir. Bu doğrultuda, Bilişsel ve davranışsal kuram çerçevesinde dört temel başlık bulunmaktadır. Bunlar,

Beck’in bilişsel kuramında 4 temel öge vardır:

1. Olumsuz üçlü: kişinin kendisini, başkalarını ve geleceği kötü olarak algılaması
2. Otomatik ve olumsuz düşünceler
3. Bilişsel işlemlerde hataların oluşması
4. İşlevsel olmayan varsayımların ve genellemelerin olması (Savaşır ve Yıldız, 1996)

Bilişsel Kuram’da olumsuz üçlü (Cognitive Triad) durumunun depresyonun oluşumunda önemli bir faktör olduğu ifade edilmektedir. Bu doğrultuda, kognitif modelde depresyonda olan bireyler kendilerine, başkalarına ve dünyaya yönelik olumsuz düşüncelerle hayatın getirdiklerinin onun için hep olumsuzluk olabileceği kanısına varmasına yol açabilmektedir (Batıgün, 2001).

Bilişsel ve davranışçı modelde ele alınan depresyon, kişilerin olumlu davranışların ve pekiştireçlerin eksikliği ile karakterizedir. İlk olarak

davranışçı modelde depresyonu ele alan Ferster, kişilerin hayatlarındaki kayıp ve yas, ani değişimler ve travmatik deneyimler gibi olayların olumlu pekiştireçlerin azalmasına veya kaybolmasına yol açtığını ifade etmiştir. Bu görüş doğrultusunda, depresyon, erken dönemde yaşanan olumsuz deneyimler ve olaylar neticesinde kişilerin bu tür durumlardan kaçınmayı bilmemesinden kaynaklı hissettikleri çaresizlik olarak ortaya çıkabilmektedir (Öztürk, 2011; Akyüz, 2004; Korkmaz, 2001).

2.2.3.3. Kişiler Arası Kuram

Kişilerarası Kuram'da, depresyon bireylerin ilişkilerinde yaşadıkları olumsuz deneyimlerin bir sonucu olarak görülebilmektedir. Ayrılık, ölüm ve yas gibi duygulara ek olarak kişilerin ilişkilerini sürdürmede zorluk yaşaması gibi durumların depresyon için risk faktörü oluşturduğu ifade edilmektedir. Rol çatışması ve ilişki tatmininin olmaması gibi faktörlerin de depresyonla ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Aşkın, 1999; Öztürk 2011).

2.3. Problem Çözme

Krulik ve Posamentier (1998), problemi, bir kişinin karşılaştığı, çözüm gerektiren ve çözüme giden yolun hemen bilinmediği bir durum” olarak tanımlamıştır. Bu tanım, eğer bir duruma problem denirse, bunu çözmek için bir zorluk olması gerektiğini gösterir. Çözüm biliniyorsa, herhangi bir sorun olmazdı. Öğrenci sorunu çözmek için konular ve yöntemler arasındaki ilişkileri düşünmeli ve bulmalıdır. Zeitz'in (1999) egzersiz ve problem arasındaki fark hakkındaki sözlerine göre, şöyle söylenebilir: Bir probleme ilişkin doğru yaklaşım bulunmadan önce düşünme becerileri ve beceriklilik gerekmektedir. Bourne ve Dominowski (1994), Dewey'in problem çözme adımlarını analiz etti. Çalışmaya göre problem çözümü için beş Dewey adımı vardı:

1. Problemin zorluğunu anlama
2. Problemin yeri ve tanımı
3. Alternatif çözümlerin üretilmesi
4. Çözümü bulmak için en uygun yolu seçmek

5. Seçilen çözüm olasılığını test etmek

Bourne ve Dominowski, Dewey'in problem çözümüne ilişkin sonuca odaklanmadığını ifade etmiştir. Bu yaklaşıma göre, çözüm yolunun problemin çözümü için etkili olup olmadığı önemlidir. Her ne kadar problem çözme adımları hakkında çok fazla araştırma yapılmış olsa da, kullanılan adımlar ve yaklaşımlar arasında farklılıklar olduğu görülmektedir (Polya, 1973). Ayrıca, araştırmacılar, problem çözümüne yönelik sezgisel yaklaşım benimsemişlerdir. Alanyazında problem çözümüne ilişkin daha önceki sonuçların değerlendirilmesinden sonra, problem çözümünün aşamalı bir süreç olduğu konusunda hemfikir olmuşlardır. Her bir çalışmada problem çözme yaklaşımlarının adımları değişmektedir, ancak özgün ve birçok araştırmada kabul edilen yaklaşım Polya'nın çalışmasıdır (Polya, 1973).

Polya (1973) bir problemi çözerken kişiye yardım etmenin en iyi yolunun "Bilinmeyen ne olduğu?" veya "Problemi çözebilir mi?" gibi sorularla hareket etmek olduğunu öne sürmüştür. Daha sonra problem çözme tanımının kapsamı genişletilerek dört aşamalı bir süreç olarak sunulmuştur. Bunlar,

1. Sorunun anlaşılması: Bu, bilinmeyene karar verilen, kişilerin elinde olan verileri ya da durumu göz önünde bulundurarak problemi yeniden düzenlemesi olarak tanımlanır. Polya, bir problemi anlamadan çözmeye çalışmanın anlamsız olduğunu öne sürmektedir.
2. Plan yapma: Bu aşama önceden öğrenilen bilgiler hatırlanarak problemi çözmeye yönelik hangi yolların izleneceğine yönelik plan yapılır.
3. Planın Uygulanması: Bu adım, daha önce tasarlanan planı uygulamaktır. Plan bu nedenle genel bir taslaktır; Sorunun detayları planın uygulanması sırasında tekrar incelenmelidir.
4. Geriye dönme: Problem çözme yeteneği geliştirmek için bulunan çözümleri ve planları genelleştirmek için sonucu ve çözümü sunan yolları yeniden değerlendirmektir.

Bingham (1971) ise problem çözmeyi öğrenilmesi mümkün bir beceri olduğunu öne sürmektedir. Ayrıca problem çözme,,sürekli olarak geliştirilmesi gereken ve sekiz adımda gerçekleşen beceriler bütünü olduğunu ifade etmiştir. Bunlar,

1. Problemi tanıma: Yaşanan bazı sorunların aniden ortaya çıkması ve hemen anlaşılması mümkündür; fakat bazıları hemen ortaya çıkmak yerine süreç içerisinde değişimlerle kendisini göstermektedir. Bu durumda, kişilerin sorunların sonucu olarak yaşadıkları değişimleri fark edip buna yönelik hangi problemin rolü olduğunu tanımlaması önemlidir. Bu aşamda problemi tanıma işlevi devreye girmelidir.
2. Problemleri Açıklama: Tanımlanan sorunların gerçek özelliklerinin hemen tespit edilememesi söz konusudur. Buna ek olarak, kişilerin probleme yönelik etkin bir başa çıkma yöntemi belirleyebilmesi için söz konusu sorunu doğru bir biçimde açıklaması gerekmektedir.
3. Probleme ilişkin ilgili bilgileri toplama: doğru ve etkin bir biçimde problemi çözebilmek için doğru bilgileri elde etmek önemlidir. Bu konuda yapılacaklar arasında yardım edebilecek koşul ve şahıslar, kişinin problemi ne derece önemli gördüğü gibi faktörler yer almaktadır.
4. Bilgileri Seçme ve Düzenleme: Problemle ilgili elde edilen bilgileri seçme ve sıralama: kişilerin elde ettiği bilgileri düzenlemesinin en önemli işlevi ortaya çıkan düşünce ve çözüm stratejileri arasında bağlantı kurmaktır. Böylelikle kişi, elde ettiği bilgileri değerlendirme fırsatı elde edecektir.
5. Muhtemel çözümleri belirleyebilmek: bilgilerin çözümlenmesi ve değerlendirilmesi sonrasında, kişi, durum ve kendisine ilişkin en uygun çözümü tespit edebilecektir.
6. Bulunan çözümlerin değerlendirilmesi: kişilerin kendilerine en uygun çözüm yöntemini belirleyebilmesi, eleştirel düşünebilmesi ve değerlendirmesi aşamasıdır. Çözümün çok yönlü bir biçimde ele alınmasının olası sonuçların kesitilmesine olanak tanıyacaktır.
7. Çözümün Hayata geçirilmesi: Problemi çözme konusunda uygun olan seçeneği belirleyen kişilerin çözümü uygulamaya sokma aşamasıdır.
8. Çözüm Şeklini Yeniden Değerlendirme: Çözümün ne ölçüde yeterli olduğu ve bir daha olası bir tekrarda aynı çözümün etkili olup olmadığına ilişkin değerlendirmeleri kapsamaktadır (Alemdar Coşkun, 2016).

2.3.1. Problem Çözme Becerileri ile İlişkili Kavramlar

2.3.1.1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal Öğrenme Kuramı, Albert Bandura (1977) tarafından ortaya atılmış olup, kişilerin mizaç ve karakteri, davranış kalıpları ve çevresel faktörlerini bir arada ele alan bilişsel ve davranışçı yaklaşımdır. Kuramda ilk olarak, Bandura, kişilerin model aldıkları kişilerin davranışsal özelliklerini uygulama ve benimsemeye odaklanmıştır. Daha sonraki adımda, bilişsel faktörlere odaklanılmış ve kişilerin kendilerine dair çıkarımları ve dış çevreye yönelik zihinsel temsilleri oluşturmaları önem kazanmıştır.

Günümüzde ise, kuramın odak noktasında, kişilerin etkileşim içinde oldukları sosyal çevre yer almaktadır. Modelde kişi, öğrenmeyi rol modelini merkeze alarak ve sosyal durumlara nasıl tepki vereceğine ilişkin çıkarımlarını bu model üzerinden sağlamaya çalışarak gerçekleştirir. Bandura'ya göre öğrenmenin gerçekleşmesi için önemli olan ölçütler diğer insanların tutum ve davranışları ve bu davranışlar sonucunda başkalarının ne gibi sonuçlarla karşılaştığıdır. Bu doğrultuda, öğrenme sosyal bir süreç niteliği taşımaktadır. Başka insanların ne düşündüğü, hissettiği ve davrandığı kişi için oldukça önemlidir. Ayrıca, öğrenmenin ilk gerçekleştiği ve ilk etkileşimlerin söz konusu olduğu sosyal ortam olan aile ortamında çocuğun ebeveynlerinden öğrendiği başa çıkma ve problem çözme becerilerini, hem söz konusu dönem içerisinde hem de ilerleyen dönemlerde etkisini sürdüren niteliktedir. Aile bireylerinin işlevsel olmayan davranışları ve tutumlarının kişilerin problemlere bakış açısını ve başa çıkma becerilerini etkileyebileceği düşünülmektedir (Bandura, 1989).

Öğrenme süreci içerisinde bireyler uzaktan (vicarious) ve gözlemleyerek (observational) öğrenme fırsatı yakalamaktadır. Bu yüzden, uyumlu olmayan davranış kalıplarının içselleştirilmesi ilerleyen dönemlerde uyumsuz problem çözme, yüksek stres algısı, kaçınma ve işlevsellikte bozulma gibi sonuçları beraberinde getirebilmektedir. Kişilerin olumsuz duygularla başa çıkma yöntemlerinin yetersiz olması, kendi bütünlüğünü veya değerini teyit edebileceği bir sosyal çevrede bulunmuyor oluşu psikolojik iyi oluşu olumsuz

etkilemekte ve telafi edici uyumsuz davranışlara yönelimi arttırabilmektedir (Bandura, 1989).

2.3.1.2. İş Yaşam Dengesi (Work-Life Balance)

Cinsiyet eşitliği için çalışma ve aile yaşamının uzlaştırılması (iş-yaşam dengesi) şarttır. Kadının evle ilgili sorumluluklarını dengelemek, kadınların işgücüne katılımını arttıracaktır (Soyseçkin, 2016). Türkiye'de toplumdaki toplumsal cinsiyet rolleri hakkındaki önyargılar, kadın ve erkekler arasındaki farklı rolleri desteklemektedir. Yurtiçi çalışma, Türkiye'de kadınların işgücüne katkı sağlamadaki en büyük engellerden birini oluşturmaktadır. Bulgular Türk erkeklerinin diğer ülkelerden erkeklere oranla çok daha az zaman harcadığını, Türk kadınlarının ise ortalamadan daha uzun zaman harcadığını göstermiştir (Kaya, 2009). Modern ve daha eğitilmiş Türk kadınları bile, evlerinin dışında çalışma konusunda çelişkili olma eğilimindedir ki bu da esas olarak ailelerine karşı sorumlulukları suçludur.

Koten (2015) kadınların iç sorumluluklarının sadece iş-yaşam dengesi problemini yaratmadığını, aynı zamanda kadınların işgücü piyasasında daha alt sıralarda yer almasına da katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Örneğin, ev içi sorumlulukları nedeniyle, kadınların erkek işçiler kadar güvenilir olmadıklarına inanılmaktadırlar ve anne olduklarında ya da evlendiklerinde işlerinden çekilmektedirler (Koten, 2015). Dolayısıyla, ciro oranının erkeklerde daha yüksek olduğu ve kadınlarda çalışmaya bağlılığın daha düşük olduğu varsayılmaktadır. Bu inançlar ve varsayımlar kadının iş hayatına katılımını ve motivasyonlarını etkilemektedir. İşverenin kadınların iş gücüne zayıf bağlılığı konusundaki inancı, işverenlerin kadın çalışanları yeterli düzeyde desteklememesi anlamına gelmektedir. Erkekler genel olarak kadın çalışanların evlendikleri veya anneleri oldukları zaman işten ayrılacağını düşünebilmektedirler. Sonuç olarak, erkekler ile aynı niteliklere ve deneyime sahip olsalar bile kadınlar daha yüksek bir konuma yükselmeyebilirler. Çocuk bakımı sorumluluğu, kadınlar için iç sorumluluklar arasında en önemli olanı olarak nitelendirilmektedir ve araştırmalar, çocuklu kadınların işgücü piyasasına katılma olasılığının çocuksuz kadınlar ile karşılaştırıldığında daha az olası olduğunu göstermektedir. Soyseçkin'e göre

(2016), Türkiye'de özellikle 0-6 yaş arası çocuklar için yüksek kaliteli bir bakım sağlama ihtiyacı kadınların iş hayatına katılım kararını etkileyebilmektedir. Bu durum, Türkiye'deki kadın istihdamının oranını doğrudan yansıtmaktadır. Örneğin, OECD 2013 ortalaması ile karşılaştırıldığında, kadınların en az 3 ila 5 yaş arasındaki bir çocuk sahibi olma durumu istihdam oranı oldukça düşürmektedir (Türkiye için% 21.4 ve OECD ortalaması % 63,3'tür).

2.3. İlgili Araştırmalar

Jaffar, Aqeel, Abbas, Shaher , Aman, Sundas, ve Zhang (2018) tarafından yapılan çalışmada, sosyal desteğin, çalışan ve çalışmayan kadınlarda depresyon, anksiyete, stres ve evlilik uyumuna bağlı psikolojik sıkıntıları nasıl etkilediğini incelemiştir. Çalışmada, kadınlarda depresyon, anksiyete, stres ve evlilik uyumu ile ilişkili sosyal destek ve psikolojik problemleri ele alınmıştır. Çalışmada, Pakistan'daki çalışan ve çalışmayan kadınlar arasındaki duygusal bozuklukların farkı incelenmiştir. Sonuç olarak, kadınlarda anksiyete, depresyon ve stres ile negatif bir ilişki göstermesine rağmen, sosyal desteğin evlilik uyumuna olumlu ve anlamlı bir şekilde eşlik ettiği saptanmıştır. Bu bulguya ek olarak çalışan kadınlarda psikolojik iyi oluşun çalışmayan kadınlara kıyasla daha iyi olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre, evli ve çalışmayan kadınlarda evlilik uyumunun depresyon ve anksiyete ile negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Sosyal destek, evlilik uyumu, şefkat, stres ve depresyon için aracı rolde bulunmuştur.

Fujimoto, Azmat ve Hartel (2013) tarafından yapılan çalışmada ise, 2008 yılında Avustralya'da 437 tam zamanlı çalışan erkek (N = 245) ve kadın (N = 192) arasında iş-yaşam dengesinin cinsiyet algılarına ilişkin raporları sunulmuştur. Çalışmada çalışma dışı konular, iş hayatı çatışmaları, iş-yaşam dengesi için organizasyonel destek ve talep edilen iş-yaşam dengesi koşullarıyla alınmıştır. Bulgular, incelenen tüm alanlarda önemli cinsiyet farklılıklarının olduğunu ve kadınların iş-yaşam dengesine yönelik erkeklere göre daha fazla çatışma yaşadığı ve daha fazla talebi olduğunu göstermektedir.

HåkanssonveAhlborg (2010) tarafından yapılan boylamsal bir araştırmada, istihdam algısı, evle ilgili sorumluluklar ve boş zaman faaliyetlerinin kadınlar ve erkeklerde psikolojik iyi oluşun belirleyicileri olup olmadığı ve her iki cinsiyet için yordayıcıların aynı olup olmadığını incelenmiştir. 2.683 çalışan katılımcıdan oluşan çalışmada veri alımı iki yıllık aralarla iki kez tekrarlanmıştır. Sonuçlar, kadınların mesleklerine ilişkin algıladıkları düşük stres, iyi bir iş-yaşam dengesini ve yüksek düzeyde hayatın anlamlılığının yordadığını göstermektedir. Erkekler için ise, genel sağlık durumu ve iş-yaşam dengesinin önemli belirleyicisi, düşük iş stresi olarak bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, erkekler istihdam, ev işleri ve boş zamanlar arasında kadınlardan daha iyi bir dengeye sahip bulunmuştur. Ayrıca, sonuçlar, boş zaman faaliyetlerinin erkeklere kıyasla, kadınlar için genel işlevsellik bakımından koruyucu faktör olabileceğini göstermektedir.

HåkanssonveAhlborg'e (2017) göre, stresle ilgili bozukluklar bir halk sağlığı sorunudur ve bireyler ve toplum için önemli bir yük oluşturmaktadır. Bu nedenle, araştırmacılar stresi daha geniş bir bağlamda ele almanın ve yalnızca işyerinde değil, günlük yaşamdaki tüm mesleklerde risk faktörlerini tanımlamanın, olası psikolojik ve psikiyatrik rahatsızlıkları önlemek açısından önemli olduğunu öne sürmektedirler. Bu amaç doğrultusunda yapmış oldukları çalışmada, kişilerin meslekleri, algılanan stres ve stresle ilişkili bozukluklar ile potansiyel cinsiyet farklılıkları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada 3481 çalışana anket uygulanmış ve sonuçlara göre, farklı meslekler arasındaki dengesizliğin hem erkekler hem de kadınlar arasında hem stres hem de stresle ilişkili bozukluklarla ilişkili olduğu saptanmıştır. Farklı görev ve sorumluluklar arasındaki dengesizlik, hem kadınlar hem de erkekler arasında algılanan stres ve stresle ilişkili bozukluk için önemli bir risk faktörü olarak görülmektedir. İnsanların farklı günlük görev ve sorumlulukları arasında dengeyi sağlamalarını sağlamak, stres, stresle ilişkili bozuklukların önlenmesi ve etkin müdahalelerin yapılandırılması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Håkansson ve arkadaşları (2009) tarafından yapılan kesitsel çalışmanın amacı, günlük görev ve sorumluluk örüntülerinde (kazançlı istihdam, ev işleri, zevkli ve eğlence amaçlı uğraşlar olmak üzere) öznel katılım deneyimlerinin

çalışma çağındaki kadınlar arasında algılanan sağlık durumuyla ne düzeyde ilişkili olduğunu incelemektir. 38 ve 50 yaş kadınlardan oluşan örnekleme katılımcılar, mesleki yaşantılar, algılanan sağlık ve sosyoekonomik faktörler ile ilgili meslek deneyimleri hakkında sorular içeren bir anket tamamlamışlardır. Elde edilen sonuçlara göre, çalışma çağındaki kadınlarda algılanan sağlıkla ilişkili olarak günlük görev ve sorumlulukların örüntüleriyle ilişkili olduğunu göstermiştir. Sonuçlar, görev ve sorumluluklar ile ilgili sağlık göstergeleri olarak görev ve sorumlulukların yönetilebilmesi, kişisel olarak anlamlı görev ve sorumluluklar ve denge değişkenlerinin anlamlı olduğu bulunmuştur.

Håkansson ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan bir diğer çalışmada farklı görev ve sorumluluk algıları ile genel sağlık durumu arasındaki ilişkilerde algılanan kontrolün rolü incelenmiştir. Çalışmada amaç, kişilerin görev ve sorumluluklarına ilişkin farklı öznel algıları, meslek dengesi, meslek anlamı, meslek değeri ve meslek doyumu, yaşam doyumu ve algılanan kontrolün rolü arasındaki ilişkileri incelemektir. Görev ve sorumluluk algıları, algılanan kontrol ve yaşam doyumu ile ilgili soruları içeren bir anket, 488 orta yaşlı İsveçli kadına uygulanmıştır. Görev ve sorumluluk algıları ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi ve algılanan kontrolün rolünü test etmek için çoklu lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Sonuçlara göre, mesleki denge, mesleki anlam ve mesleki değer bildiren kadınların daha fazla yaşam doyumu olduğu bulunmuştur. Modelde algılanan kontrolün rolü anlamlı saptanmamıştır. Kadınların yaşam doyumu için mesleki denge ve mesleki anlamın çok önemli olduğu, iş ve boş zamanla ilgili memnuniyetin yanı sıra algılanan mesleki değer de önemli olduğu görülmektedir. Algılanan kontrolün meslek algıları ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide bir rolü olmadığı bu çalışmada saptanmıştır.

Johansson ve arkadaşları (2012) günlük yaşamdaki farklı sorumluluklar arasındaki denge, psikolojik iyi oluş açısından önemli olduğunu savunmaktadırlar. Bu doğrultuda yapmış oldukları çalışmada, strese bağlı bozukluklar nedeniyle uzun süreli hastalık izni alan kadınlar arasındaki gündelik görev ve sorumluluklarındaki güçlüklerin neler olduğunu incelemişlerdir. 77 kadın katılımcıdan elde edilen veriler, kadınların genel

olarak kendileri hakkında düşüncelerinin, işleri, sosyal ve fiziksel bağlam ile ilgili üç sorun alanına ayrıldığını göstermektedir. İçerik analizi sonuçlarına göre, zorlukların genellikle, kadınların diğer insanlar tarafından rahatsız edilmesi ekseninde olduğu görülmüştür. Kadınlar destekleyici sosyal ilişkiler, dinlendirici, sakinleştirici görev ve sorumluluklar ile psikolojik iyi oluşlarını sağladıkları bulunmuştur. Ayrıca, bu çalışmada, kadınların işten ayrılmaları konusunda dışardan gelen tepkiler ile kendilerini gerçekleştirmek için bariz bir engel olan düşük enerji düzeylerinin sonucunda fazlasıyla sosyal desteğe ihtiyaçları olduğunu düşünülmektedir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama modelinde yapılmıştır. Kesitsel tarama modeli, veri toplama evrenin her hangi bir andaki fotoğrafını çekmeye benzer (Karasar, 2016).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde yaşayan 18-65 yaş arası kadınlar oluşturmaktadır. Bu araştırmada amaçlı örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Bu çerçevede araştırmanın örnekleme uygun örnekleme yöntemiyle evrenden seçilen İstanbul ilinde Sultanbeyli ilçesinde yaşayan 18-65 yaş arası 154 evli kadınlar oluşmaktadır. Örneklem ilişkin bulgular Tablo 1 ve Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 1.*Demografik değişkenlerin betimleyici istatistikleri*

Demografik Değişkenler		Çalışmayan Kadınlar (N=58)		Çalışan Kadınlar (N=96)	
		N	%	N	%
Yaş	20-30 yaş arası	16	26,7	32	33,3
	30-40 yaş arası	28	46,7	43	44,8
	40-50 yaş arası	7	11,7	13	13,5
	50-60 yaş arası	9	15,0	8	8,3
	Toplam	60	100,0	96	100,0
Çocuk Sayısı	1 çocuk	11	18,3	34	35,4
	1-3 çocuk	41	68,3	35	36,5
	Yok	8	13,3	27	28,1
	Toplam	60	100,0	96	100,0
Eğitim	Lise Mezunu	20	33,3	21	21,9
	Ortaokul Mezunu	14	23,3	9	9,4
	Yüksekokul Mezunu	26	43,3	66	68,8
	Toplam	60	100,0	96	100,0
Gelir Düzeyi	Gelir giderden az	11	18,3	15	15,6
	Gelir giderden fazla	13	21,7	32	33,3
	Gelir gidere denk	36	60,0	49	51,0
	Toplam	60	100,0	96	100,0
Evlenme Şekli	Görücü Usulü	12	20,0	21	21,9
	Severek	48	80,0	75	78,1
	Toplam	60	100,0	96	100,0
Evlilik Yılı	1 yıldan az	6	10,0	15	15,6
	1-5 yıl	10	16,7	35	36,5
	6-10 yıl	11	18,3	10	10,4
	11-15 yıl	12	20,0	14	14,6
	16 yıl ve üzeri	21	35,0	22	22,9
	Toplam	60	100,0	96	100,0
Aile Yapısı	Çekirdek	49	81,7	88	91,7
	Geniş	11	18,3	8	8,3
	Toplam	60	100,0	96	100,0
Ailede Kronik Rahatsızlık	Evet	11	18,3	23	24,0
	Hayır	49	81,7	73	76,0
	Toplam	60	100,0	96	100,0
Psikiyatrik Tedavi	Evet	11	18,3	8	8,3
	Hayır	49	81,7	88	91,7
	Toplam	60	100,0	96	100,0
Sosyal ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?	iyi	44	73,3	67	69,8
	Orta	16	26,7	29	30,2
	Toplam	60	100,0	96	100,0
Boş vakitlerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?	Ailemle	39	65,0	75	78,1
	Arkadaşlarımla	21	35,0	21	21,9
	Toplam	60	100,0	96	100,0

Çalışmayan kadınların demografik dağılımları incelendiğinde, %26,7'si 20-30 yaş, %46,7'si 30-40 yaş, %11,7'si 40-50 yaş ve %15'i 50-60 yaş arasındadır. %18,3 oranında 1 çocuğu olan, %68,3 oranında 1-3 çocuğu olan ve %13,3 çocuğu olmayan katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların %33,3 oranı lise mezunu, %23,3 oranı ortaokul mezunu, %43,3 oranı yüksekokul mezunudur.

Gelir düzeyi değişkenine göre katılımcıların %18,3'ünün geliri giderinden az, %21,7'si geliri giderinden fazla ve %60'ının geliri giderine denktir. Katılımcıların evlenme şekli %80 oranında severek ve %20 oranında görücü usulüdür. Evlilik yılı değişkenine göre katılımcıların %10'u 1 yıldan az, %16,7'si 1-5 yıl, %18,3'ü 6-10 yıl, %20'si 11-15 yıl ve %35'i 16 yıl ve üzeri süredir evlidir. Katılımcıların %81,7'si çekirdek ailede ve %18,3'ü geniş ailede yaşamaktadır. Ailede kronik rahatsızlığı olanların oranı %18,3'tür. Psikiyatrik tedavi gören ve çalışmayan kadınların oranı %18,3'tür. Katılımcıların %73,3'ünün sosyal ilişkileri iyi ve %26,7'sinin orta düzeydedir. Katılımcıların %65'i boş zamanlarını aileleriyle geçirirken, %35'i arkadaşlarıyla zaman geçirmeyi tercih etmektedir.

Çalışan kadınların demografik dağılımları incelendiğinde, %33,3'ü 20-30 yaş, %44,8'i 30-40 yaş, %13,5'i 40-50 yaş ve %8,3'ü 50-60 yaş arasındadır. %35,4 oranında 1 çocuğu olan, %36,5 oranında 1-3 çocuğu olan ve %28,1 çocuğu olmayan katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların %21,9 oranı lise mezunu, %9,4 oranı ortaokul mezunu, %69,8 oranı yüksekokul mezunudur.

Gelir düzeyi değişkenine göre katılımcıların %15,6'sının geliri giderinden az, %33,3'ü geliri giderinden fazla ve %51'inin geliri giderine denktir. Katılımcıların evlenme şekli %78,1 oranında severek ve %21,9 oranında görücü usulüdür. Evlilik yılı değişkenine göre katılımcıların %15,6'sı 1 yıldan az, %36,5'i 1-5 yıl, %10,4'ü 6-10 yıl, %14,6'si 11-15 yıl ve %22,9'u 16 yıl ve üzeri süredir evlidir. Katılımcıların %91,7'si çekirdek ailede ve %8,3'ü geniş ailede yaşamaktadır. Ailede kronik rahatsızlığı olanların oranı %24'tür. Psikiyatrik tedavi gören ve çalışan kadınların oranı %8,3'tür. Katılımcıların %69,8'inin sosyal ilişkileri iyi ve %30,2'sinin orta düzeydedir. Katılımcıların %78,1'i boş zamanlarını aileleriyle geçirirken, %21,9'u arkadaşlarıyla zaman geçirmeyi tercih etmektedir.

Tablo 2.*Çalışma hayatına ilişkin değişkenlerin betimsel istatistikleri*

Demografik Değişkenler		N	%
Çalışma Yılı	1 yıldan az	37	39,4
	1-5 Yıl Arası	18	19,1
	6-10 yıl arası	16	17,0
	10 yıldan fazla	22	23,4
	Toplam	93	98,9
Mevcut Yerde Çalışma Yılı	1 yıldan az	11	11,7
	1-5 Yıl Arası	19	20,2
	6-10 yıl arası	11	11,7
	10 yıldan fazla	11	11,7
	Toplam	52	55,3
Çalışılan Sektör	Kamu	42	43,8
	Özel	52	54,2
	Toplam	96	100,0
Eşin Çalışma Durumu	Çalışıyor	88	91,7
	Çalışmıyor	6	8,3
	Toplam	94	100,0
Eşin Çalıştığı Sektör	Kamu	40	41,7
	Özel	56	58,3
	Toplam	96	100,0
Çalışmakta Olduğunuz işi Değiştirme İsteği	Evet	22	26,0
	Hayır	70	74,0
	Toplam	94	100,0
Haftalık çalışma süresi	4 gün	6	6,2
	5 gün	66	68,8
	6 gün	20	20,8
	7 gün	2	2,1
	Toplam	94	100,0
Çalışma Saati	13-15 saat arası	2	2,1
	15 saatten fazla	2	2,1
	8 saatten az	30	31,3
	8-12 saat arası	60	62,5
	Toplam	94	100,0

Tablo 2’de çalışan kadınların iş hayatına ilişkin değişkenlerinin frekans dağılımları incelendiğinde, çalışma yılı değişkenine göre 1 yıldan az çalışanlar %39,4, 1-5 yıl arası çalışanlar %19,1, 6-10 yıl arasında çalışanlar %17 ve 10 yıldan fazla çalışanlar ise %23,4 oranındadır. Mevcut yerde çalışma yılı değişkenine göre %11,7 oranında katılımcı 1 yıldan az, %20,2’si 1-5 yıl arası, %11,7’si 6-10 yıl arası ve %11,7’si 10 yıldan fazla şeklinde yanıt vermiştir. Katılımcıların 43’ü bu soruya yanıt vermemiştir. Çalışılan sektör

değişkenine göre, kamu sektöründe olanların oranı %43,8 ve özel sektörde olanlar ise %54,2'dir. Katılımcıların eşlerinin %91,7'si çalışmaktadır. Eşlerin %41,7'si kamuda ve %58,3'ü özel sektörde çalışmaktadır. Katılımcıların %26'sı çalışmakta olduğu iş yerini değiştirmek istemektedir. Haftalık çalışma süresi değişkenine göre %6,2 oranı 4 gün, %68,8 oranı 5 gün, %20,8 oranı 6 gün ve %2,1 oranı 7 gün çalışmaktadır. Çalışma saati değişkenine göre 8 saatten az çalışanların oranı %31,3, 8-12 saat çalışanların oranı %62,5, 13-15 saat çalışanların oranı %2,1 ve 15 saatten fazla çalışanların oranı %2,1'dir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada, araştırmaya katılan tüm kadınlara verilerin toplanması için 3 bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen demografik bilgi formu, Beck Depresyon Envanteri ve Problem Çözme Envanteri kullanılarak toplanmıştır.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanmış olan bilgi formu kişinin yaşı, eğitim durumu, evlilik ve çalışma süreci özellikleri ile sosyal yaşantısını saptamaya yönelik 24 sorudan oluşmaktadır.

3.3.2. Beck Depresyon Envanteri

Depresyonda görülen duygusal, somatik, bilişsel ve motivasyona dayalı belirtileri ölçen, batıda sıklıkla kullanılan, belli bir kurama dayalı olmayıp, klinik gözlemlerden elde edilen veriler üzerine oluşturulmuş, 21 maddelik bir ölçektedir. 1961 yılında ilk formu geliştiren bu aracın 1978 yılında revizyonu yapılmıştır. Denekte depresyon yönünden riski belirlemek ve depresif belirtilerin düzeyini belirlemek amacıyla Beck tarafından geliştirilen 4'lü likert tipi kendini değerlendirme ölçeğidir. Formun Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Hisli (1989) tarafından yapılmış olup, ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik makalesinde kesme puanının 17 olarak kabul edildiği belirtilmiştir. Ölçekten alınacak toplam puan 0-63 arasındadır.

3.3.3. Problem Çözme Envanteri

Bireylerin günlük yaşantılarında karşılaştıkları problemlere nasıl tepki verdiklerini ölçmeyi hedefleyen bir araçtır. Heppner ve Petersen tarafından 1982 yılında geliştirilmiş ve Türk kültürüne uyarlama çalışmaları Taylan (1990) ve Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılmıştır. Olumlu ve olumsuz formüle edilen toplam 35 maddenin yer aldığı ölçekte 32 madde değerlendirmeye alınmaktadır. Maddelerin altılı derecelendirmeye uygun yanıtlama seçenekleri vardır. Envanterde, Problem çözme yeteneğine güven, Kişisel kontrol ve Yaklaşma-kaçınma alt ölçekleri yer almaktadır. Alınan yüksek puan problem çözme becerisi algısının düşük olduğuna işaret etmektedir (Savaşır ve Şahin, 1997). Yapılan uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarından elde edilen sonuçlar, birtakım sınırlılıklarıyla birlikte ölçeğin araştırma amacıyla kullanılabileceğini göstermektedir (Taylan, 1990; Savaşır ve Şahin, 1997; Çam, 1995). Ancak yapılan faktör analizi çalışması sonuçları, ölçeğin orijinaliyle yapılan çalışma sonuçlarıyla paralellik taşımadığı gözlenmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada veri toplama aracı olarak düzenlenen soru formları saha uygulamasında hane ziyaretleri düzenlenerek yapılmıştır. Potansiyel katılımcılara uygulama yapılmadan önce çalışma hakkında detaylı bilgi verilmiş ve uygulama ile ilgili tüm bilgilerin gizli tutulacağı bilgisi verilmiştir. Çalışmaya gönüllük esasıyla katılmayı kabul eden kadınlar ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak ölçekler uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında, annelerden alınan veriler çözümlenerek istatistikler analiz yöntemleri uygulanmıştır. Araştırmanın problemini çözümlmek amacıyla Sosyal Bilimler için İstatistik Yazımı (Statistical PackageforSocialSciences – SPSS) kullanılmış ve veri analizleri yapılmıştır. Araştırma betimsel, karşılaştırmalı ve ilişkisel analiz yöntemlerini içermektedir. Araştırmada, demografik değişkenlerin frekans dağılımları verilmiş ve araştırma değişkenleriyle karşılaştırılması yapılmıştır. İkili grup

demografik değişkenlerin araştırma değişkenleriyle karşılaştırılmasında, demografik değişkenlerin araştırma değişkenleriyle “Bağımsız rneklem t Testi” ve “Tek Yönlü Varyans Analizi” uygulanmıştır. Demografik değişkenlerin homojen dağılmadığı ve normal dağılım göstermeyen değişkenlerin karşılaştırılmasında ikili bağımsız gruplar için “Mann Whitney U Testi”; oklu bağımsız gruplar için “Kruskal Wallis Homojenlik Testi” uygulanmıştır. Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır.

4.BÖLÜM

BULGULAR

Araştırma kapsamında, çalışan ve çalışmayan evli kadınların depresyon ve problem çözme becerileri incelenmiştir. İlk olarak, katılımcıların demografik değişkenlerinin frekans dağılımları Tablo 1’de verilmiştir. Ayrıca, demografik değişkenler bakımından, çalışan kadınların depresyon düzeylerini ölçmek için “Beck Depresyon Envanteri” karşılaştırılmış; problem çözme düzeylerini incelemek için “Problem Çözme Envanteri” karşılaştırılmıştır.

4.1. Demografik Değişkenler Bakımından Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Depresyon ve Problem Çözme Becerileri Skorlarının Karşılaştırılması

Araştırmada, katılımcıların demografik değişkenleri ve çalışan kadınların iş ile ilgili değişkenlerine göre depresyon ve problem çözme puan ortalamalarının farklılıklarını incelemek için, homojen dağılım göstermeyen demografik değişkenler için parametrik olmayan karşılaştırma yöntemleri kullanılmıştır. İkili grup içeren bağımsız değişkenler için parametrik olmayan “Mann Whitney U test” ve ikiden fazla grup içeren değişkenlerin karşılaştırılması için “Kruskal Wallis Homojenlik Testi” Uygulanmıştır.

Tablo 3.

Yaşa göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Yaş	N	$\bar{X}$ Sırası	Z	sd	p
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	20-30 yaş arası	47	82,69	1,295	3	,730
	30-40 yaş arası	71	74,12			
	40-50 yaş arası	20	80,70			
	50-60 yaş arası	16	73,25			
	Toplam	154				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	20-30 yaş arası	47	72,97	1,287	3	,732
	30-40 yaş arası	71	78,85			
	40-50 yaş arası	20	85,65			
	50-60 yaş arası	16	74,63			
	Toplam	154				
PÇE – Kişisel kontrol	20-30 yaş arası	47	67,65	3,577	3	,311
	30-40 yaş arası	71	83,10			
	40-50 yaş arası	20	77,30			
	50-60 yaş arası	16	81,84			
	Toplam	154				
Depresyon	20-30 yaş arası	47	73,26	7,049	3	,070
	30-40 yaş arası	71	72,82			
	40-50 yaş arası	20	83,18			
	50-60 yaş arası	16	103,63			
	Toplam	154				

Tablo 3'te katılımcıların yaş grupları depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Kruskal Wallis bulgularına göre puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.

Eğitim düzeyine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$ Sırası	Z	sd	p
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	Lise Mezunu	39	83,35	2,958	2	,228
	Ortaokul Mezunu	23	63,59			
	Yüksekokul Mezunu	92	78,50			
	Toplam	154				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	Lise Mezunu	39	92,01	10,188	2	,006*
	Ortaokul Mezunu	23	54,65			
	Yüksekokul Mezunu	92	77,06			
	Toplam	154				
PÇE – Kişisel kontrol	Lise Mezunu	39	86,22	4,024	2	,134
	Ortaokul Mezunu	23	62,74			
	Yüksekokul Mezunu	92	77,49			
	Toplam	154				
Depresyon	Lise Mezunu	39	78,59	1,359	2	,507
	Ortaokul Mezunu	23	86,70			
	Yüksekokul Mezunu	92	74,74			
	Toplam	154				

Tablo 4'te katılımcıların eğitim düzeyi bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları karşılaştırıldığında, PÇE- Yaklaşma-Kaçınma ($Z=10,188$; $p=,006$; $p<0,05$) puanlarının anlamlı ölçüde farklı olduğu ve lise mezunu katılımcıların yaklaşma-kaçınma puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 5.

Evlenme şekline göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Evlenme Şekli	N	$\bar{X}$ Sırası	Sıralar Toplamı	U	p
Depresyon	Görücü Usulü	32	86,27	2760,50	1671,500	,211
	Severek	122	75,20	9174,50		
	Toplam	154				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	Görücü Usulü	32	67,44	2158,00	1630,000	,151
	Severek	122	80,14	9777,00		
	Toplam	154				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	Görücü Usulü	32	59,64	1908,50	1380,500	,011*
	Severek	122	82,18	10026,50		
	Toplam	154				
PÇE - Kişisel kontrol	Görücü Usulü	32	74,23	2375,50	1847,500	,641
	Severek	122	78,36	9559,50		
	Toplam	154				

Tablo 5'te katılımcıların tanışma biçimi değişkeni bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları karşılaştırıldığında, PÇE- Yaklaşma-Kaçınma ($U=1380,500$; $p<0,05$) puanlarının anlamlı ölçüde farklı olduğu ve severek evlenen katılımcıların yaklaşma-kaçınma puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 6.

Evlilik yılına göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Evlilik yılı	N	$\bar{X}$ Sırası	Z	Sd	p
Depresyon	1 yıldan az	21	76,33	14,283	4	,006*
	1-5 yıl	44	69,94			
	6-10 yıl	21	82,33			
	11-15 yıl	26	57,23			
	16 yıl ve üzeri	42	96,13			
	Toplam	154				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	1 yıldan az	21	87,43	6,967	4	,138
	1-5 yıl	44	83,16			
	6-10 yıl	21	62,93			
	11-15 yıl	26	86,77			
	16 yıl ve üzeri	42	68,15			
	Toplam	154				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	1 yıldan az	21	79,40	4,385	4	,356
	1-5 yıl	44	78,10			
	6-10 yıl	21	64,62			
	11-15 yıl	26	90,87			
	16 yıl ve üzeri	42	74,08			
	Toplam	154				
PÇE - Kişisel kontrol	1 yıldan az	21	74,05	,808	4	,937
	1-5 yıl	44	73,68			
	6-10 yıl	21	80,83			
	11-15 yıl	26	78,92			
	16 yıl ve üzeri	42	80,68			
	Toplam	154				

Tablo 6'da katılımcıların evlilik yılı değişkeni bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları karşılaştırıldığında, depresyon ($Z=14,283$; $p=,006$; $p<0,05$) puanlarının anlamlı ölçüde farklı olduğu ve 16 yıl ve üzeri evli olan katılımcıların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 7.

Çocuk sayısına göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Kaç Çocuğa Sahipsiniz?	N	$\bar{X}$ Sırası	Z	sd	p
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	1 çocuk	43	74,72	7,564	2	,023*
	1-3 çocuk	76	70,80			
	Yok	35	95,46			
	Toplam	154				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	1 çocuk	43	80,23	1,341	2	,512
	1-3 çocuk	76	73,41			
	Yok	35	83,03			
	Toplam	154				
PÇE - Kişiselkontrol	1 çocuk	43	79,72	,738	2	,691
	1-3 çocuk	76	78,84			
	Yok	35	71,86			
	Toplam	154				
Depresyon	1 çocuk	43	76,26	,165	2	,165
	1-3 çocuk	76	78,97			
	Yok	35	75,84			
	Toplam	154				

Tablo 7’de katılımcıların çocuk sayısı değişkeni bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları karşılaştırıldığında, PÇE- Problem Çözme Yeteneğine Güven ($Z=7,654$; $p=,023$; $p<0,05$) puanlarının anlamlı ölçüde farklı olduğu ve çocuğu olmayan katılımcıların problem çözme yeteneğine güven puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 8.

Aile yapısına göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Aile yapısı	N	$\bar{X}$ Sırası	Sıralar Toplamı	U	p
Depresyon	Çekirdek	135	78,11	10544,50	1200,500	,652
	Geniş	19	73,18	1390,50		
	Toplam	154				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	Çekirdek	135	78,59	10609,50	1200,500	,419
	Geniş	19	69,76	1325,50		
	Toplam	154				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	Çekirdek	135	79,11	10680,00	1135,500	,232
	Geniş	19	66,05	1255,00		
	Toplam	154				
PÇE - Kişiselkontrol	Çekirdek	135	79,43	10723,00	1065,000	,152
	Geniş	19	63,79	1212,00		
	Toplam	154				

Tablo 8’de katılımcıların aile tipi bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Mann Whitney U bulgularına göre puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 9.

Çalışma durumuna göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Çalışma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Depresyon	Çalışıyor	94	9,76	7,84	-,208	,835
	Çalışmıyor	60	10,05	8,86		
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	Çalışıyor	94	28,09	12,74	-,114	,909
	Çalışmıyor	60	28,33	12,34		
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	Çalışıyor	94	49,85	14,12	-1,381	,169
	Çalışmıyor	60	53,00	13,26		
PÇE – Kişisel kontrol	Çalışıyor	94	18,58	5,96	-3,287	,001*
	Çalışmıyor	60	21,71	5,44		

Tablo 9’da katılımcıların çalışma bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Bağımsız Örneklem t Testi bulgularına göre PÇE Kişisel kontrol alt boyutu puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($t=-3,287$; $p<0,05$). Sonuçlara göre çalışmayan katılımcıların kişisel kontrol alt boyutu puan ortalamaları anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 10.

Çalışan katılımcıların sektöre göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Çalıştığınız sektör?	N	$\bar{X}$ Sırası	Sıralar Toplamı	U	p
Depresyon	Kamu	42	48,77	2048,50	1038,500	,684
	Özel	52	46,47	2416,50		
	Toplam	94				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	Kamu	42	42,45	1783,00	880,000	,107
	Özel	52	51,58	2682,00		
	Toplam	94				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	Kamu	42	43,24	1816,00	913,000	,173
	Özel	52	50,94	2649,00		
	Toplam	94				
PÇE - Kişisel kontrol	Kamu	42	44,58	1872,50	969,500	,351
	Özel	52	49,86	2592,50		
	Toplam	94				

Tablo 10'da katılımcıların çalıştığı sektör bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Mann Whitney U bulgularına göre puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 11.

Çalışan katılımcıların eş çalışma durumuna göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Eşinizin Çalışma Durumu:	N	$\bar{X}$ Sırası	Sıralar Toplamı	U	p
Depresyon	Çalışıyor	87	47,47	4130,00	302,000	,537
	Çalışmıyor	8	53,75	430,00		
	Toplam	95				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	Çalışıyor	87	47,35	4119,50	291,500	,449
	Çalışmıyor	8	55,06	440,50		
	Toplam	95				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	Çalışıyor	87	47,62	4143,00	315,000	,658
	Çalışmıyor	8	52,13	417,00		
	Toplam	95				
PÇE - Kişisel kontrol	Çalışıyor	87	47,39	4123,00	295,000	,477
	Çalışmıyor	8	54,63	437,00		
	Toplam	95				

Tablo 11'de katılımcıların eş çalışma durumu bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Mann Whitney U bulgularına göre puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 12.

Çalışan katılımcıların eşin çalıştığı sektöre göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Eşinizin çalıştığı sektör?	N	$\bar{X}$ Sırası	Sıralar Toplamı	U	p
Depresyon	Kamu	40	48,26	1930,50	1089,500	,937
	Özel	55	47,81	2629,50		
	Toplam	95				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	Kamu	40	49,16	1966,50	1053,500	,726
	Özel	55	47,15	2593,50		
	Toplam	95				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	Kamu	40	46,44	1857,50	1037,500	,637
	Özel	55	49,14	2702,50		
	Toplam	95				
PÇE - Kişisel kontrol	Kamu	40	49,81	1992,50	1027,500	,584
	Özel	55	46,68	2567,50		
	Toplam	95				

Tablo 12’de katılımcıların eşlerinin çalıştığı sektör bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Mann Whitney U bulgularına göre puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 13.

Çalışan katılımcıların iş değiştirme isteğine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

Çalışmakta olduğunuz işi değiştirmek ister miydiniz?		N	$\bar{X}$ Sırası	Sıralar Toplamı	U	p
Depresyon	Evet	22	57,16	1257,50	557,500	,043*
	Hayır	71	43,85	3113,50		
	Toplam	93				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	Evet	22	46,77	1029,00	776,000	,964
	Hayır	71	47,07	3342,00		
	Toplam	93				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	Evet	22	55,30	1216,50	598,500	,099
	Hayır	71	44,43	3154,50		
	Toplam	93				
PÇE - Kişisel kontrol	Evet	22	44,18	972,00	719,000	,574
	Hayır	71	47,87	3399,00		
	Toplam	93				

Tablo 13’te katılımcıların çalıştığı yeri değiştirme isteği değişkeni bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları karşılaştırıldığında, depresyon ($U=557,500$; $p<0,05$) puanlarının anlamlı ölçüde farklı olduğu ve iş yerini değiştirmek isteyen katılımcıların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 14.

Çalışan katılımcıların günlük çalışma saatine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

Günde çalışmaktasınız?	ortalama kaç	saat	N	XSırası	Z	sd	P
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	13-15 saat arası	2	2	18,00	4,827	3	,185
	15 saatten fazla	2	2	20,50			
	8 saatten az	30	30	46,42			
	8-12 saat arası	60	60	49,93			
	Toplam	94	94				
PÇE - Yaklaşma- kaçınma	13-15 saat arası	2	2	15,00	3,060	3	,382
	15 saatten fazla	2	2	53,25			
	8 saatten az	30	30	46,92			
	8-12 saat arası	60	60	48,68			
	Toplam	94	94				
PÇE - Kişiselkontrol	13-15 saat arası	2	2	52,50	5,006	3	,171
	15 saatten fazla	2	2	88,50			
	8 saatten az	30	30	44,33			
	8-12 saat arası	60	60	47,55			
	Toplam	94	94				
Depresyon	13-15 saat arası	2	2	40,75	,173	3	,982
	15 saatten fazla	2	2	49,50			
	8 saatten az	30	30	46,82			
	8-12 saat arası	60	60	48,00			
	Toplam	94	94				

Tablo 14'te katılımcıların günlük çalışma süresinin depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Kruskal Wallis bulgularına göre puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$)

Tablo 15.

Çalışan katılımcıların haftalık çalışma saatine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Haftada kaç gün çalışmaktasınız?	N	$\bar{X}$ Sırası	Z	sd	P
Problem çözme yeteneğine güven	4 gün	6	60,50	4,706	4	,319
	5 gün	66	49,10			
	6 gün	20	36,28			
	Toplam	92				
Yaklaşma-Kaçınma	4 gün	6	74,00	6,125	4	,190
	5 gün	66	47,85			
	6 gün	20	37,73			
	Toplam	92				
Kişisel Kontrol	4 gün	6	59,83	6,527	4	,163
	5 gün	66	45,04			
	6 gün	20	48,15			
	Toplam	92				
Depresyon	4 gün	6	45,67	1,420	4	,841
	5 gün	66	46,14			
	6 gün	20	48,18			
	Toplam	92				

Tablo 15'te katılımcıların haftalık çalışma süresi depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Kruskal Wallis bulgularına göre puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 16.

Çalışan katılımcıların çalışma yılına göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

Çalışma Yılı		N	$\bar{X}$	Ss	F	SD	p
Depresyon	1 yıldan az	37	10,0541	7,89496	1,319	3/89	,273
	1-5 Yıl Arası	18	11,7222	9,68204			
	6-10 yıl arası	16	10,5000	7,51887			
	10 yıldan fazla	22	7,0455	6,12160			
	Toplam	93	9,7419	7,88215			
PÇE Problem çözme yeteneğine güven	- 1 yıldan az	37	30,0270	11,56020	1,090	3/89	,357
	1-5 Yıl Arası	18	23,4444	9,82926			
	6-10 yıl arası	16	27,7500	12,47664			
	10 yıldan fazla	22	28,5455	16,50030			
	Toplam	93	28,0108	12,78543			
PÇE Yaklaşma- kaçınma	- 1 yıldan az	37	51,0541	11,98830	2,028	3/89	,116
	1-5 Yıl Arası	18	42,6111	10,13520			
	6-10 yıl arası	16	50,8125	11,58861			
	10 yıldan fazla	22	52,6364	19,94169			
	Toplam	93	49,7527	14,16798			
PÇE Kişisel kontrol	- 1 yıldan az	37	18,0541	4,85310	1,343	3/89	,265
	1-5 Yıl Arası	18	16,8333	5,94336			
	6-10 yıl arası	16	20,5625	5,48900			
	10 yıldan fazla	22	19,4091	7,75002			
	Toplam	93	18,5699	5,99347			

Tablo 16'da katılımcıların çalışma süresinin depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Kruskal Wallis bulgularına göre puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 17.

Çalışan katılımcıların mevcut iş yerinde çalışma süresi göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

Mevcut İş Yerinde Çalışma Süresi		N	$\bar{X}$	Ss	F	SD	p
Depresyon	1 yıldan az	11	11,8182	11,72022	,544	3/48	,655
	1-5 Yıl Arası	19	8,1053	8,78695			
	6-10 yıl arası	11	10,6364	6,03776			
	10 yıldan fazla	11	8,3636	7,29757			
	Toplam	52	9,4808	8,61483			
PÇE	- 1 yıldan az	11	27,0909	15,27386	,292	3/48	,831
	1-5 Yıl Arası	19	30,2105	17,48516			
	6-10 yıl arası	11	25,6364	10,92953			
	10 yıldan fazla	11	26,4545	11,15673			
	Toplam	52	27,7885	14,32307			
Problem çözme yeteneğine güven	- 1 yıldan az	11	47,7273	19,83477	,465	3/48	,708
	1-5 Yıl Arası	19	53,4737	17,71179			
	6-10 yıl arası	11	47,0000	16,89970			
	10 yıldan fazla	11	48,5455	12,54084			
	Toplam	52	49,8462	16,81314			
PÇE	- 1 yıldan az	11	18,5455	5,29837	,085	3/48	,968
	1-5 Yıl Arası	19	19,1053	7,28693			
	6-10 yıl arası	11	19,7273	6,66470			
	10 yıldan fazla	11	18,4545	7,04789			
	Toplam	52	18,9808	6,55143			

Tablo 17’de katılımcıların mevcut iş yerinde çalışma süresinin depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Kruskal Wallis bulgularına göre puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 18.

Ailede kronik rahatsızlık değişkenine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Ailede Kronik Rahatsızlık	N	$\bar{X}$ Sırası	Sıralar Toplamı	U	p
Depresyon	Evet	32	92,55	2961,50	1470,500	,032*
	Hayır	122	73,55	8973,50		
	Toplam	154				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	Evet	32	71,98	2303,50	1775,500	,432
	Hayır	122	78,95	9631,50		
	Toplam	154				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	Evet	32	75,55	2417,50	1889,500	,781
	Hayır	122	78,01	9517,50		
	Toplam	154				
PÇE - Kişisel kontrol	Evet	32	79,02	2528,50	1903,500	,829
	Hayır	122	77,10	9406,50		
	Toplam	154				

Tablo 18’de katılımcıların ailesinde kronik hastalık olup olmadığı değişkeni bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları karşılaştırıldığında, depresyon ($U=1470,500$; $p<0,05$) puanlarının anlamlı ölçüde farklı olduğu ve ailesinde kronik rahatsızlığı olan katılımcıların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 19.

Psikiyatrik tedavi alma durumuna göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

	Psikiyatrik Tedavi	N	$\bar{X}$ Sırası	Sıralar Toplamı	U	p
Depresyon	Evet	19	121,82	2314,50	440,500	,000*
	Hayır	135	71,26	9620,50		
	Toplam	154				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	Evet	19	75,29	1430,50	1240,500	,817
	Hayır	135	77,81	10504,50		
	Toplam	154				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	Evet	19	72,97	1386,50	1196,500	,636
	Hayır	135	78,14	10548,50		
	Toplam	154				
PÇE - Kişisel kontrol	Evet	19	72,32	1374,00	1184,000	,588
	Hayır	135	78,23	10561,00		
	Toplam	154				

Tablo 19’da katılımcıların daha önce psikiyatrik tedavi alma durumu değişkeni bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları

karşılaştırıldığında, depresyon ($U=440,500$; $p<0,05$) puanlarının anlamlı ölçüde farklı olduğu ve daha önce psikiyatrik tedavi alan katılımcıların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 20.

Sosyal ilişkilere göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

Sosyal ilişkilerinizi nasıl değerlendirirsiniz?	N	$\bar{X}$ Sırası	Sıralar Toplamı	U	p
Depresyon	107	74,28	7948,00		
Orta	45	81,78	3680,00	2170,000	,337
Toplam	152				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	107	72,81	7791,00		
Orta	45	85,27	3837,00	2013,000	,111
Toplam	152				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	107	73,05	7816,00		
Orta	45	84,71	3812,00	2038,000	,136
Toplam	152				
PÇE - Kişisel kontrol	107	75,71	8100,50		
Orta	45	78,39	3527,50	2322,500	,731
Toplam	152				

Tablo 20’de katılımcıların sosyal hayatını değerlendirmesi bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları ile karşılaştırılmasında Mann Whitney U bulgularına göre puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 21.

Boş vakitleri kiminle değerlendirdiği değişkenine göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının karşılaştırılması

Boş vakitlerinizi nasıl değerlendirirseniz?	N	$\bar{X}$ Sırası	Sıralar Toplamı	U	P
Depresyon	113	71,99	8134,50		
Ailemle	41	92,70	3800,50	1693,500	,011*
Arkadaşlarımla	154				
Toplam	154				
PÇE - Problem çözme yeteneğine güven	113	75,08	8483,50		
Ailemle	41	84,18	3451,50	2042,500	,262
Arkadaşlarımla	154				
Toplam	154				
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	113	74,04	8367,00		
Ailemle	41	87,02	3568,00	1926,000	,110
Arkadaşlarımla	154				
Toplam	154				
PÇE - Kişisel kontrol	113	76,94	8694,50		
Ailemle	41	79,04	3240,50	2253,500	,796
Arkadaşlarımla	154				
Toplam	154				

Tablo 21’de katılımcıların boş zamanlarını kiminle geçirmeyi tercih ettiği değişkeni bakımından depresyon ve problem çözme alt boyutları karşılaştırıldığında, depresyon ($U=557,500$; $p<0,05$) puanlarının anlamlı ölçüde farklı olduğu ve arkadaşlarıyla boş zamanlarını değerlendiren katılımcıların depresyon puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4.2. Çalışan ve Çalışmayan Evli Kadınların Depresyon ve Problem Çözme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Çalışan ve çalışmayan kadınların depresyon ve problem çözme alt boyutlarını incelemek için Pearson Korelasyonu uygulanmış olup, analize ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

Tablo 22.

Çalışmayan evli kadınların depresyon ve problem çözme arasındaki ilişki

		1	2	3	4
Depresyon	R	1			
	P				
	N	60			
PÇE - Problem çözme	R	,259*	1		
yeteneğine	P	,046			
güven	N	60	60		
PÇE - Yaklaşma-kaçınma	R	,122	,753**	1	
	P	,352	,000		
	N	60	60	60	
PÇE	- R	-,237	-,035	,309*	1
Kişisel kontrol	P	,068	,793	,016	
	N	60	60	60	60

*. Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlı

**. Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlı

Çalışmayan evli kadınların depresyon puanları ile problem çözme yeteneğine güven alt boyutu ($r=,259$; $p<0,05$) pozitif yönlü ve anlamlı ilişkili bulunmuştur. Problem çözme yeteneğine güven alt boyutu ile yaklaşma-kaçınma alt boyutu ($r=,753$; $p<0,01$) pozitif yönlü anlamlı ilişkilidir. Yaklaşma-kaçınma ve kişisel kontrol alt boyutu ($r=,309$; $p<0,01$) pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilidir.

Tablo 23.

Çalışan evli kadınların depresyon ve problem çözme arasındaki Pearson korelasyonu

		1	2	3	4
Depresyon	R	1			
	P				
	N	95			
Problemçözmeye	R	,120	1		
teneğine güven	P	,247			
	N	95	95		
PÇE - Yaklaşma-	R	-,225*	,756**	1	
kaçınma	P	,029	,000		
	N	95	95	95	
PÇE	- R	-,240*	,150	,471**	1
Kişisel kontrol	P	,019	,146	,000	
	N	95	95	95	95

*. Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlı

** . Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlı

Çalışan kadınlarda depresyon puanı ile yaklaşma-kaçınma ($r=-,225$; $p<0,05$) ve kişisel kontrol ($r=-,240$; $p<0,05$) alt boyutları negatif yönlü ve anlamlı ilişkilidir.

Problem çözme yeteneğine güven alt boyutu ile yaklaşma-kaçınma alt boyutu ($r=,756$; $p<0,01$) pozitif yönlü anlamlı ilişkilidir.

Yaklaşma-kaçınma ve kişisel kontrol alt boyutu ($r=,471$; $p<0,01$) pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilidir.

5.BÖLÜM

TARTIŞMA

Çalışmada, erişkin kadınların çalışma durumuna ve diğer demografik değişkenlerine göre depresyon ve problem çözme becerileri karşılaştırılmıştır. İlk olarak, yaşa göre katılımcıların depresyon ve problem çözme alt boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Literatürde yer alan çalışmalar arasında Albert (2015) ise depresyon yaygınlığının kadınlarda daha fazla olduğunu öne sürmesinin yanı sıra, özellikle ergenlik ve erken erişkinlik dönemi kadınlarda (14-25 yaş olmak üzere) erkeklerden çok daha fazla görüldüğünü belirtmiştir. Yaşla birlikte cinsiyetler arasındaki farkın azaldığı belirtilen çalışmada, ergenlik ve erken erişkinlik döneminde tedavi edilmemesi sonucunda ileri yaşlarda majör depresif bozukluk görülme riskinin arttığı belirtilmiştir. Problem çözme becerileri ve yaş arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmalarda ise yaş ve problem çözme arasında pozitif korelasyon olduğu belirtilmiştir (Cornelius ve Caspi, 1987). Bu durumun, bireylerde olgunlaşma özelliklerine bağlı olarak daha fazla tecrübeye sahip olması ve bu doğrultuda problemlere yönelik farklı başa çıkma yöntemlerini daha önce öğrenmiş olmalarından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Diğer bir demografik değişken olan eğitim düzeyine göre, problem çözme becerileri boyutlarından yaklaşma-kaçınma alt boyutunun lise mezunu katılımcılarda daha yüksek olduğu saptanmıştır. Problem çözme envanterinde her alt boyutta elde edilen puanların yüksek oluşu problem çözme becerilerinin düşük düzeyde olmasını açıklamaktadır. Çalışmada, elde edilen sonuca göre lise mezunlarının problemlerden kaçınma durumunun daha fazla olduğu görülmektedir. Eğitim ve problem çözme arasındaki ilişkiyi

ele alan eski bir çalışmada ise Frederickson ve Mayer (1977) problem çözme becerilerinin eğitim ile birlikte artış gösterdiğini öne sürmüşlerdir. Eğitimin, kişilerin problem çözme kabiliyetlerinde gerekli olan akışı ve bilişsel kabiliyeti kazandırabileceğini ifade etmişlerdir. Elde edilen sonucun, eğitimden farklı olarak, karşılaştırmaya dahil edilmeyen sosyokültürel farklılıklardan kaynaklı bir durum olabileceği düşünülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça problem çözme becerilerinin artış gösterdiği öne sürülen çalışmada ise, yaşla problem çözme arasındaki ilişkide olduğu gibi bireylerin problemlerin çözümüne yönelik alternatifler hakkında farkındalık düzeyinin ve deneyiminin daha fazla olmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Depresyon ile problem çözme değişkenlerinin karşılaştırıldığı çalışma durumu değişkenine göre, çalışmayan kadınların kişisel kontrol becerisinin daha düşük olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte, çalışan kadınlarda depresyon ve problem çözme becerileri kişisel kontrol ve yaklaşma-kaçınma puanları arasında negatif ilişki olduğu saptanmıştır. Bu durumun, depresif belirtileri olan çalışan kadınların, bu durumla başa çıkabilmek için problem çözme becerilerini kullanmayı tercih etmesinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Çalışmayan kadınlarda ise depresyon ve problem çözmede güven duygusu eksikliği arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Bu durum ise çalışmayan kadınlarda depresif belirtiler söz konusuysen problemlerle etkin bir biçimde baş edemeyecek olmalarına ilişkin algıyı yansıttığı düşünülmektedir.

Depresyon ve diğer problem çözme alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Literatürde ise benzer değişkenlerin ele alındığı çalışmaların farklı sonuçlar verdiği görülmektedir. Weston, Zilanawala, Webb, Carvalho ve McMunn (2019) tarafından yapılan çalışmada, özellikle uzun çalışma saatlerinin kadınların depresif belirtileri ile ilişkisi olduğunu vurgulamışlardır. Bu durumun özellikle, iş ortamı ve aile dengesinin kurulamamasından kaynaklı duygusal tükenmişlik olabileceği öne sürülmüştür. Bir diğer çalışmada ise Yoon, Ryu, Kim, Kang ve Jung-Choi (2018) çalışma hayatındaki kadınlarda depresyon yaygınlığına dikkat çekmiş ve haftada kırk saatten fazla çalışan kadınların iş stresi dahil olmak üzere depresyon riski ile karşı karşıya olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, kadınların sosyal

destek düzeylerinin depresyon için koruyucu bir unsur olduğu belirtilmiştir. Yoon ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan bu çalışmadan farklı olarak, sosyal ilişkilerin değerlendirilmesi değişkenine göre bu çalışmada depresyon ve problem çözme boyutlarının anlamlı ölçüde farklılaşmadığı bulunmuştur. Farklı bir biçimde, arkadaşlarıyla vakit geçirdiğini bildiren katılımcılarda ise depresyon puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun, kadınlar için aile desteğinin ve aileyle zaman geçirmenin olumlu ve koruyucu etki sağlayabileceğini düşündürmektedir. Özellikle evli ve çocuk sahibi olan kadınlar için iş-yaşam dengesini sağlamakta yaşanabilecek güçlükler sebebiyle kendilerini yetersiz hissedebilmekte ve bu durum sebebiyle çökkünlük yaşayabilmektedirler. (LobelveKossek, 1996).

Eşle ve evlilikle ilgili değişkenler incelendiğinde, evlilik yılı değişkenine göre, uzun süreli, 16 yıldan daha fazla evli olan kişilerin depresyon puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde, evlilik yılı ve depresyon arasındaki ilişkiye temas eden çalışmalarda evliliğin ruh sağlığı için koruyucu bir faktör olduğu öne sürülmektedir (Waite ve Gallagher, 2000). Bununla birlikte, evlilikte çatışmaların depresyon için risk faktörü oluşturduğu ifade edilmektedir (Choi ve Marks, 2008). Evliliğe ilişkin diğer bir değişken olan eşlerin nasıl tanıştığı değişkenine göre, katılımcılar arasında severek evlenenlerin yaklaşma kaçınma boyutunda daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Literatürde söz konusu bilgiye yönelik destekleyici başka bir çalışmaya rastlanmamıştır; fakat romantik ilişkilerde problem çözme becerilerine ilişkin yapılan bir çalışmada, Vujeva ve Furman (2011) romantik ilişkilerde depresif belirtileri problem çözme becerilerini etkin bir biçimde kullanmaya engel olabilecek bir durum olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca, çocuk sayısının depresyon puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmamasıyla birlikte problem çözmede güven alt boyutunun çocuğu olmayan katılımcılarda daha düşük olduğu saptanmıştır. Çocuk sahibi olan katılımcıların ebeveyn problem çözme becerilerinin olması sebebiyle daha fazla çözüm stratejileri bulunduğu ötürü karşılaştıkları problemleri çözebilme konusunda kendilerini daha yeterli hissedebilecekleri düşünülmektedir. Eşin çalışma durumu ve eşin çalıştığı sektöre göre ise

depresyon ve problem çözme alt boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır.

Bununla birlikte, çalışan kadınların depresyon ve problem çözme boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde, yaklaşma-kaçınma ve kişisel kontrol alt boyutlarının depresyon puanlarıyla negatif ilişkili olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonucun depresif belirtilerin söz konusu olduğu kişilerde bilişsel becerileri etkin bir biçimde kullanma durumuyla örtüştüğü görülmektedir. Farklı olarak, çalışmayan kadınlarda ise, depresyon puanlarıyla problem çözmede güven duygusu alt boyutu ile pozitif yönlü korelasyonu bulunmuştur. Depresif belirtileri olanların, karşılaştıkları güçlüklerle ve problemlerle etkin bir biçimde başa çıkamayacaklarını düşünmesi söz konusu ilişki ile açıklanabilecek bir durum olarak düşünülebilir. Bununla birlikte depresyon ve problem çözme arasındaki ilişki hem çalışan hem de çalışmayan kadınlarda zayıf düzeyde ve pozitif ilişkili saptanmıştır. Yapılan çalışmalar arasında, depresyon ve problem çözme arasında anlamlı ilişki olduğunu öne süren örnekler yer almaktadır. Bu çalışmalar arasında, Klein, Leon, Li, Thomas, D’Zurilla, Black, Vivian, Dowling, Arnow, Manber, Markowitz ve Kocsis (2012), depresif belirtilerin zaman içerisinde iyileştirilmesinde sosyal problem çözme becerileri üzerinde çalışmanın önemli bir yeri olduğunu öne sürmüşlerdir. Klein ve arkadaşları (2012), depresif belirtileri olan kişilerin günlük yaşam içerisinde karşılaştıkları sorunların hiçbir şekilde üstesinden gelemeyeceğini ve bu sebeple müdahalede odak noktasının problem çözme becerilerinin olabileceğini ifade etmişlerdir.

6. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuç

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda,

- Çalışan kadınların kişisel kontrol sağlayabilme becerileri çalışmayan kadınlara göre daha yüksektir.
- 16 yıl ve üzeri evli olanların depresyon puanları daha yüksektir.
- Lise mezunu olanların yaklaşma-kaçınma becerisi daha düşük olarak bulunmuştur.
- Ailesinde kronik rahatsızlığı olanların depresyon puanları yüksektir.
- Psikiyatrik tanısı bulunanların depresyon puanları yüksektir.
- Arkadaşlarıyla vakit geçirdiğini bildiren katılımcıların aileleriyle vakit geçirenlere kıyasla depresyon skorları daha yüksek bulunmuştur.
- Evlenme şekli tanışarak ve severek olan katılımcıların yaklaşma kaçınma becerilerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.
- Çalışan kadınlarda depresyon puanları ile problem çözme kişisel kontrol ve yaklaşma-kaçınma puanları arasında zayıf ve negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur.
- Çalışmayan evli kadınlarda ise depresyon puanları ile problem çözmede güven duygusu arasında zayıf ve pozitif yönlü ilişki saptanmıştır.

6.2.ÖNERİLER

Araştırmada, çalışan ve çalışmayan evli kadınların demografik değişkenleri, depresyon ve problem çözme kabiliyetlerine ilişkin önemli sonuçlar elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlarla birlikte ilerleyen dönemlerde yapılacak çalışmalarla kapsamın genişletilebileceği ve alanyazına önemli katkılar sunulabileceği düşünülmektedir.

- Depresyon ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin ele alınmasında üçüncü bir değişken olarak ve işlevselliğin örgütsel ve bireysel açıdan ele alınabileceği iş-yaşam dengesi değişkeninin dahil edilmesinin önemli bulgular katacağı düşünülmektedir.
- İş hayatı ve psikopatoloji konusunda yapılan incelemelerin depresyon ve anksiyeteyi bir arada aldığı ve özellikle örgütsel açıdan önemli kayıplara sebebiyet verebildiğine vurgu yapılmıştır. Yapılacak çalışmalarda, depresyon ve anksiyetenin bir arada ele alınmasının ruh sağlığı ve iş hayatı arasındaki ilişkinin ele alınmasında güncel veriler sunacaktır.
- Çalışmanın örnekleminin daha geniş tutulmasıyla evreni temsil edebilirlik ve sonuçların genellenebilirliği açısından yerinde olacağı düşünülmektedir. Son olarak, çalışmanın yönteminin karma yöntem olarak yapılmasıyla değişkenlerin ayrıntılı bir biçimde incelenebileceği düşünülmektedir. Katılımcılarla, evlilik ve aile hayatı ile iş hayatı konulu görüşmeler yaparak şu anki durumlarının nitel analizi sağlanabilir ve önemli sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Albert P. R. (2015). Why is depression more prevalent in women?. *Journal of psychiatry vs neuroscience : JPN*, 40(4), 219–221.
- Atwell, N. (1998). *In the Middle: New Understandings About Writing, Reading, and Learning*. Boynton/Cook.
- Aytaç, S., Bozkurt, V., Bondy, J. ve Emirgöl, F., (2011). Jobsatisfaction, role overload and gender in Turkey. *İstanbul Journal of Sociological Studies*, 44, 49–67.
- Beck, A.T. (2008). The evolution of the cognitive model of depression and its neurobiological correlates. *Am J Psychiatry*, 165(8), 969-77.
- Bellón, J.A., Moreno-Küstner B., Torres-González F., Montón-Franco C., GildeGómez-Barragán M.J., ve Sánchez-Celaya M, et al. (2008). Predicting the onset and persistence of episodes of depression in primary health care. The predict D-Spain study: methodology, *BMC Public Health*. 8, 256.
- Bourne, Jr, L.E., ve Dominowski, R.L. (1994) *History of Research on Thinking and Problem Solving. Thinking and Problem Solving Handbook Perception and Cognition* Second Edition, Robert J. Sternberg (Ed). (s, 1-35).
- Buğra, A. ve Çakar, B.Y., (2010). Structural change, the social policy environment and female employment in Turkey. *Development and Change*, 41(3), 517–538.
- Buğra, A., (2013). Revisiting the Wollstonecraft dilemma in the context of conservative liberalism: The case of female employment in Turkey. *Social Politics: International Studies in Gender, State ve Society*, 21(1), 148–166.
- Butler R., Carney S., ve Cipriani A. (2006). Depressive disorders. *Am Fam Physician.*, 73(11).
- Cervilla J.A, Rivera M., Molina E., Torres-Gonzalez F., Bellon J.A, ve Moreno B. (2006). The genotype at the serotonin transporter gene increases

- the risk for depression in a large cohort of primary care attendees: the gene study. *Am J Med Genet B Neuropsychiatr Genet.* 141(8);912-7.
- Choi, H., ve Marks, N. F. (2008). Marital Conflict, Depressive Symptoms, and Functional Impairment. *Journal of marriage and the family*, 70(2), 377–390.
- Cornelius, S. W., ve Caspi, A. (1987). Everyday problem solving in adulthood and old age. *Psychology and Aging*, 2(2), 144-153.
- De Raedt R., ve Koster E.H. (2010). Understanding vulnerability for depression from a cognitive neuroscience perspective: A reappraisal of attentional factors and a new conceptual framework. *Cogn Affect Behav Neurosci.*, 10(1);50-70.
- Eccleston D. ve Scott J. (1991). Treatment, prediction of relapse and prognosis of chronic primary major depression. *Int Clin Psychopharmacol.*, 6(2):3-10.
- Fogel J, Eaton W.W., ve Ford D.E. (2006). Minor depression as a predictor of the first onset of major depressive disorder over a 15-year follow-up. *Acta Psychiatr Scand.* 113(1);36-43.
- Frederickson, K., ve Mayer, G. G. (1977). *Problem Solving Skills: What Effect Does Education Have? The American Journal of Nursing*, 77(7);1167.
- Fujimoto, Y., Azmat, F., ve Härtel, C. E. J. (2012). Gender perceptions of work-life balance: management implications for full-time employees in Australia. *Australian Journal of Management*, 38(1), 147–170.
- Gillian Weston, G., Afshin Zilanawala, A., Elizabeth Webb, E., Carvalho, L.A., ve McMunn, A. (2019). Long work hours, weekend working and depressive symptoms in men and women: findings from a UK population-based study. *Journal of Epidemiology and Community Health*.
- Håkansson, C. (2011). Associations between women's subjective perceptions of Daily occupations and life satisfaction, and the role of perceived control. *Australian Occupational Therapy Journal*, 58(6), 397-404.
- Håkansson, C. ve Ahlborg, G. Jr (2017). Occupations, perceived stress,

and stress-related disorders among women and men in the public sector in Sweden. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy* 24(1); 10-17.

Håkansson, C. ve Ahlborg, G. Jr. (2010). Perceptions of employment, domestic work, and leisure as predictors of health among women and men. *Journal of Occupational Science* 17(3); 150-157.

Håkansson, C., (2009). Engagement in patterns of Daily occupations and perceived health among women of working age. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy* 16(2), 110-117.

Han, S.-K. ve Moen, P. (1999). Work and family over time: a life course approach, *The Annals of the American Academy of Political and Social Sciences*, 562, 98-110.

Jaffar, A., Aqeel, M., Abbas, J., Shaher, B., Aman, J., Sundas, J., ve Zhang, W. (2018). The Moderating Role of Social Support for Marital Adjustment, Depression, Anxiety, and Stress: Evidence from Pakistani Working and Non-working Women. *Journal of Affective Disorders*, 244, 231-238.

Johansson, G., (2012). Everyday hassles and uplifts among women on long-term sick-leave due to stress-related disorders. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 19(3), 239-248.

Kabasakal, H., Karakaş, F., Maden, C. ve Aycan, Z., (2017). *Women in management in Turkey. Women in Management Worldwide Signs Of Progress*, Burke R. ve Richardsen A.M. (Ed.), Routledge: New York.

Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* Ankara: Nobel.

Kendler K.S, Gatz M., Gardner C.O., ve Pedersen N.L. (2006). Personality and major depression: a Swedish longitudinal, population-based twin study. *Arch Gen Psychiatry*, 63(10); 1113-20.

Klein D.N., Kotov R., ve Bufferd S.J. (2011). Personality and Depression: Explanatory Models and Review of the Evidence. *Annu Rev Clin Psychol.* 7; 269-95.

Koten, E., (2015). Flexible labor: A scheme for women's inclusion or exclusion

- in Turkey. *European Scientific Journal*, 11(5), 300–324.
- Krulik, S., ve Posamentier, A. (1998). *Problem Solving Strategies for Efficient and Elegant Solutions*. Corwin Press Inc
- Küçük, S., (2013) Being a woman in Turkey and in The Middle East. *Turkish Policy Quarterly*, 11(4), 23–30.
- Moen, P. Ve Yu, Y. (2000), “Effective work/life strategies: working couples, work conditions, gender, and life quality”, *Social Problems*, 47(3); 291-326.
- OECD, ILO, IMF, World Bank, (2014). Achieving stronger growth by promoting a more gender-balanced economy. Report prepared for the G20 Labour and Employment Ministerial Meeting Melbourne, Australia
- Polya, G. (1973). *How to Solve it*, Garden City, New York: Doubleday
- Soyseçkin, İ.S. (2016). Balance between work and family life: Middle class working mothers in Turkey. *Fe Dergi* 8,(1); 130–143.
- Sullivan P.F., Neale M.C, ve Kendler K.S. (2000). Genetic epidemiology of major depression: review and metaanalysis. *Am J Psychiatry*. 157(10);1552-62
- The Ministry of Family and Social Policies (2014). General Directorate on the Status of Women, Analysis of women’s labor force profile and statistics in Turkey, 2014.
- Tuna, T., (2012). Gender and modernization in Turkey. *International Journal of Learning and Development*, 2(5), 273–288.
- Vujeva, H. M., ve Furman, W. (2011). Depressive symptoms and romantic relationship qualities from adolescence through emerging adulthood: a longitudinal examination of influences. *Journal of clinical child and adolescent psychology : the official journal for the Society of Clinical Child and Adolescent Psychology, American Psychological Association, Division 53*, 40(1), 123–135.

- Waite Linda J, ve Gallagher M. (2000). *The Case for Marriage: Why Married People Are Happier, Healthier, and Better Off Financially*. New York: DoubleDay
- Weissman M.M., Wickramaratne P., Nomura Y., Warner V., Pilowsky D., ve Verdeli H. (2006). Offspring of depressed parents: 20 years later. *Am J Psychiatry*. 163(6);1001-8.
- Wilhelm K.,Parker G, Dewhurst-Savellis J, ve Asghari A. (1999). Psychological predictors of single and recurrent major depressive episodes. *J Affect Disord*. 54(1-2);139-47.
- Women's access to and retention in decent work in Turkey (2016). *Child care and women access to decentwork: Perspectives from France veTurkeySeminar*, Palais de France, İstanbul.
- Yenilmez, M.İ., (2015). Female employment and genderinequality: Challenges and opportunities in Turkey. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26(1); 131–147.
- Yoon, Y., Ryu, J., Kim, H., Kang, C. W., ve Jung-Choi, K. (2018). Working hours and depressive symptoms: the role of job stress factors. *Annals of occupational and environmental medicine*, (s, 30- 46).
- Zeitz, P. (1999). *The Art and Craft of Problem Solving*. John Wiley ve Sons Inc

EKLER

Ek 1. Aydınlatılmış Onam Formu

AYDINLATILMIŞ ONAM

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma Yakın Doğu Üniversitesi Yüksek Lisans Bitirme Tezi kapsamında değerlendirilecektir. Çalışmanın amacı; Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Depresyon Düzeyleri ile Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesidir. Uygulamalarda kesinlikle isim yazılmayacak, verdiğiniz bilgiler sadece uygulayıcı tarafından değerlendirilecek ve kimseyle paylaşılmayacak. Çalışma ile ilgili herhangi bir şikayet, görüş veya sorunuz olduğu takdirde bu çalışmanın araştırmacısı olan Psikolog Gözde GENÇ ile iletişime geçmekten lütfen çekinmeyiniz (gozde.genc@aile.gov.tr)

Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırmanın sonuçları istenildiği takdirde e-mail yoluyla sizinle paylaşılacaktır. Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkürler.

Gözde GENÇ

Psikoloji Bölümü,

Yakın Doğu Üniversitesi,

Lefkoşa.

Ek 2. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1- Yaşınız:

- () 20-30 yaş arası () 30-40 yaş arası
() 40-50 yaş arası () 50-60 yaş arası

2- Doğum Yeriniz: _____

3- Eğitim Durumunuz:

- () Okur-Yazar () Ortaokul Mezunu
() Okur-Yazar Değil () Lise Mezunu
() İlkokul Mezunu () Yüksekokul Mezunu

4- Evlenme Şekliniz?

- () Severek () Görücü Usulü () Diğer _____ (lütfen belirtiniz)

5- Kaç Yıldır Evlisiniz? _____

6- Sahip Olunan Çocuk Sayısı:

- () Yok () 1 çocuk
() 1-3 çocuk () 3-6 çocuk

7- Varsa ise çocuğunuzun ya da çocuklarınızın yaşları? _____

8- Aile yapınız?

- () Çekirdek () Geniş _____ (Ailenizle birlikte kimler yaşamakta?)

9- Çalışma Durumunuz: () Çalışıyor () Çalışmıyor Çalışıyorsanız;

10-Kaç yıldır çalışmaktasınız? _____

11-Mevcut işinizde ne kadar süredir çalışmaktasınız? _____

12-Çalıştığınız sektör? () Kamu () Özel

13- Hangi sektörde çalışmaktasınız?

- () Eğitim (Lütfen mesleğinizi belirtiniz) _____
() Sağlık (Lütfen mesleğinizi belirtiniz) _____
() Hizmet (Lütfen mesleğinizi belirtiniz) _____
() Finans (Lütfen mesleğinizi belirtiniz) _____

() Diğer (Lütfen mesleğinizi belirtiniz)_____

14-Çalışmakta olduğunuz kaçınıcı iş yeriniz?_____

15-Günde ortalama kaç saat çalışmaktasınız?

() 8 saatten az () 8-12 saat () 13-15 saat ()
15 saatten fazla

16-Haftada kaç gün çalışmaktasınız?

() 3 günden az () 3 gün () 4 gün () 5 gün () 6 gün () 7
gün ()

17- Çalışmakta olduğunuz işi değiştirmek ister miydiniz? () Evet

() Hayır

18-Eşinizin Çalışma Durumu: () Çalışıyor () Çalışmıyor

19-Eşinizin çalıştığı sektör? () Kamu () Özel

20-Gelir durumunuz:

() Gelir giderden fazla () Gelir gidere denk () Gelir
giderden az

21-Ailenizde kronik rahatsızlığı olan birey bulunmakta mıdır?

() Evet_____(belirtiniz) () Hayır

22-Daha önce psikiyatrik tedavi gördünüz mü? () Evet () Hayır

23-Sosyal ilişkilerinizi nasıl değerlendirirsiniz? () İyi () Orta

() Kötü

24-Boş vakitlerinizi nasıl değerlendirmeyi tercih edersiniz?

() Arkadaşlarımla () Ailemle () Yalnız

Ek-3. Beck Depresyon Envanteri

BECK DEPRESYON ENVANTERİ

Aşağıda gruplar halinde bazı cümleler ve önünde sayılar yazılıdır. Her gruptaki cümleleri dikkatle okuyunuz.

BUGÜN DÂHİL, GEÇEN HAFTA İÇİNDE kendinizi nasıl hissettiğinizi en iyi anlatan cümleyi seçin ve yanındaki KUTUCUĞU işaretleyin. Seçiminizi yapmadan önce gruptaki cümlelerin hepsini dikkatle okuyunuz ve yalnızca bir maddeyi işaretleyin.

(0)Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.

(1)Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.

(2)Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.

(3) O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.

(0) Gelecek hakkında umutsuz ve karamsar değilim.

(1)Gelecek hakkında karamsarım.

(2)Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.

(3)Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.

(0)Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.

(1)Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum.

(2) Geçmişime baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.

(3) Kendimi tümüyle başarısız bir kişi olarak görüyorum.

(0)Birçok şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.

(1)Eskiden olduğu gibi herşeyden hoşlanmıyorum.

(2)Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.

(3)Herşeyden sıkılıyorum.

(0)Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum.

(1) Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.

(2) Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.

(3) Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.

Ek 4. Problem Çözme Ölçeği

Bu envanterin amacı, günlük yaşantınızdaki problemlerinize (sorunlarınıza) genel olarak nasıl tepki gösterdiğinizi belirlemeye çalışmaktır. Sözünü ettiğimiz bu problemler, matematik ya da fen derslerindeki alışmış olduğumuz problemlerden farklıdır. Bunlar, kendini karamsar hissetme, arkadaşlarla geçinmeme, bir mesleğe yönelme konusunda yaşanan belirsizlikler ya da boşanıp boşanmama gibi karar verilmesi zor konularda ve hepimizin başına gelebilecek türden sorunlardır. Lütfen aşağıdaki maddeleri elinizden geldiğince samimiyetle ve bu tür sorunlarla karşılaştığınızda tipik olarak nasıl davrandığınızı göz önünde bulundurarak cevaplandırın. Cevaplarınızı, bu tür problemlerin nasıl çözülmesi gerektiğini düşünerek vermeniz gerekmektedir. Bunu yapabilmek için kolay bir yol olarak her soru için kendinize şu soruyu sorun: “ Burada sözü edilen davranışı ben ne sıklıkla yaparım?”

Yanıtlarınızı aşağıdaki ölçeğe göre değerlendirin:

1. Her zaman böyle davranırım	4. Arada sırada böyle davranırım
2. Çoğunlukla böyle davranırım	5. Ender olarak böyle davranırım
3. Sık sık böyle davranırım	6. Hiçbir zaman böyle davranmam

Ne kadar sıklıkla böyle davranırsınız?

Her Zaman

Hiçbir zaman

1. Bir sorunumu çözmek için kullandığım çözüm yolları başarısız ise bunların neden başarısız olduğunu araştırmam.	(1) (2) (3) (4) (5) (6)
2. Zor bir sorunla karşılaştığımda ne olduğunu tam olarak belirleyebilmek için nasıl bilgi toplayacağımı uzun boylu düşünmem.	(1) (2) (3) (4) (5) (6)
3. Bir sorunumu çözmek için gösterdiğim ilk çabalar başarısız olursa o sorun ile başa çıkabileceğimden şüpheye düşerim.	(1) (2) (3) (4) (5) (6)
4. Bir sorunumu çözdükten sonra bu sorunu çözerken çözerken neyin işe yaradığını, neyin yaramadığını ayrıntılı olarak düşünmem.	(1) (2) (3) (4) (5) (6)
5. Sorunlarımı çözme konusunda genellikle yaratıcı ve etkili çözümler üretebilirim.	(1) (2) (3) (4) (5) (6)
6. Bir sorunumu çözmek için belli bir yolu denedikten	(1) (2) (3) (4) (5) (6)

Ek-5. ÖLÇEK İZİN BELGESİ

Handan Deniz Ayalp <hdenizayalp@gmail.com>
18.05 (Cum), 01:43
Siz

BECK DEPRESYON ENV... 119 KB
Beck Depresyon Envant... 4 MB
Beck Depresyon Envant... 6 MB
PÇE Puanlama Formu.pdf 91 KB

6 ek (12 MB) tümünü göster Tümünü indir Tümünü OneDrive' e Kişisel konumuna kaydet

Aşağıda bulunan izin yazıları ile söz konusu ölçeklere ilişkin materyaller, Prof. Dr. Nesrin Hisli Şahin tarafından gönderilmektedir.

Sayın Genç,

Beck Depresyon Envanteri'ni araştırma amaçlı olarak kullanmanızda benim açımdan bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak sizden önemli ricam, Ölçeğin başka kopyalarını değil; size gönderdiğim kopyasını ve ölçek formunun son sayfasındaki kaynakları da kullanmanızdır. Kaynakları ekte dijital ortamda gönderiyorum. Ayrıca, Envanterin orijinalinin Aaron Beck tarafından geliştirilmiş olduğu bilgisiyle gerekli referanslarının da çalışmanızda verilmesi gerekecektir. Çalışmanızda başarılar dilerim.

Sayın Genç,

Problem Çözme Becerileri Ölçeği'ni araştırma amaçlı olarak kullanmanızda benim açımdan bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak Ölçeğin orijinalinin Paul Heppner tarafından geliştirilmiş olduğunu ve o nedenle kendisine gereken referansın verilmesi gerektiğini de hatırlatmak isterim. Ayrıca, sizden önemli ricam, Ölçeğin başka kopyalarını değil, size gönderdiğim kopyasını, puanlama anahtarını ve ölçeğin son sayfasındaki kaynakçayı da kullanmanızdır. İlgili kaynakçayı da dijital ortamda olduğundan iletiyorum. Çalışmanızda başarılar dilerim.

12 Mayıs 2018 18:27 tarihinde Nesrin Hisli Sahin <nesrinhislishahin@gmail.com> yazdı:
----- Yönlendirilmiş ileti -----
(ack?se=L&ui=CvlgJLQdAW9D&PM&agAeZnPYDKTQ=rd5u8TphbCh9kBN1s0HtEAg5pW/WCZhoCAoCGpAceprowDyAEIqQh4GLUycaMPqgDIAsoE1gFF0MhIou5Ird06X7qIVkCh9Jz7LS3aWsspGigE3AqYeZMmnges1_BnD

ÖZGEÇMİŞ

21.03.1991 tarihinde Trabzonda doğdu. İlkokul eğitimini Orhan Sinan Hamzaoğlu İlkokulunda, lise eğitimini Pendik Lisesinde tamamladı. 2009-2013 yılları arasında Haliç Üniversitesi Psikoloji lisans programını bitirdi. 2013-2014 yılları arasında Üsküdar Üniversitesinde Pedagojik Formasyon eğitimi aldı. 2014 yılı itibariyle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı Sultanbeyli Sosyal Hizmetler Müdürlüğünde Psikolog olarak başladığı görevi sürdürmekte olup son olarak 2016-2019 yılları arasında Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programından mezun oldu.

Gözde GENÇ

İNTİHAL RAPORU

TEZ

ORIJİNALLIK RAPORU

% **12**

BENZERLİK ENDEKSİ

% **8**

İNTERNET
KAYNAKLARI

% **3**

YAYINLAR

% **11**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

docs.neu.edu.tr

İnternet Kaynağı

% **2**

2

Submitted to Beykent Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

% **1**

3

**Submitted to The Scientific & Technological
Research Council of Turkey (TUBITAK)**

Öğrenci Ödevi

% **1**

4

docplayer.biz.tr

İnternet Kaynağı

% **1**

5

www.researchgate.net

İnternet Kaynağı

% **1**

6

Submitted to Istanbul Aydın University

Öğrenci Ödevi

% **1**

7

Submitted to TechKnowledge Turkey

Öğrenci Ödevi

<% **1**

8

acikerisim.deu.edu.tr

İnternet Kaynağı

<% **1**

ETİK KURUL ONAYI

25.09.2018

Sayın Gözde GENÇ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2018/234 proje numaralı ve **“Evli Kadınların Çalışma Durumlarına Göre Depresyon Düzeyleri ile Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

A handwritten signature in cursive script, reading 'Direnç Kanol'.

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.